

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA ÚČETNICTVÍ A FINANCÍ

Studijní program: 6208 B Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

ZHODNOCENÍ ÚČINNOSTI PŘÍMÝCH PLATEB VE
VYBRANÝCH ZEMĚDĚLSKÝCH PODNICÍCH

Vedoucí bakalářské práce
Prof. Ing. František Střeleček, CSc.

Autor
Anna Bečvářová

2007

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Zhodnocení účinnosti přímých plateb ve vybraných zemědělských podnicích* vypracovala samostatně na základě literatury a pod odborným vedením svého vedoucího bakalářské práce.

V Českých Budějovicích dne 17. 4. 2006

.....
Anna Bečvářová

Poděkování:

Touto cestou chci poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu prof. Ing. Františku Střelečkovi, CSc. za odborné a metodické vedení, za náměty a připomínky, kterých jsem využila při zpracování své bakalářské práce.

Současně děkuji vedení zemědělských podniků za poskytnuté informace a údaje, které jsem také v bakalářské práci použila.

Abstrakt:

Podstatou bakalářské práce je charakteristika přímých plateb poskytovaných v rámci Evropské Unie a jednotlivých systému těchto plateb. Práce se zabývá účinností přímých plateb ve vybraných zemědělských podnicích, zejména porovnáním výše přímých plateb s velikostí zisku zemědělského podniku. Na základě vypracovaných údajů je v této práci posouzena finanční situace vybraných zemědělských podniků a tedy i celkový dopad na jejich příjmy vzniklé vlivem přímých plateb. V závěru práce je sestaven návrh na zlepšení ekonomické situace podniku a využití dotací v dalších letech.

Klíčová slova:

Standardní přímé platby, zjednodušené platby, zemědělský podnik, jednotná platba na plochu, doplňkové platby, společná zemědělská politika.

Abstract:

The subject matter of this bachelor work is characterization of the system direct payments providing within European Union and separate system of these payments. This work is dealing with an effect of direct payments in chosen agricultural enterprises, primarily with comparing direct payments with profit of agricultural enterprises. On the basis of worked-out data is examined financial situation of chosen agricultural enterprises and also general impact on their earnings created under influence of direct payments. In the end of this work is compiled proposal of company economic improvement and grant utilization in following years.

Key words:

Standard direct payments, simplified payments, agricultural enterprises, single area payment, additional direct payments, common agricultural policy.

OBSAH

1 Úvod	7
2 Literární rešerše	8
2.1 Metodika přímých plateb	8
2.1.1 Systémy přímých plateb.....	10
2.1.3 Celkový objem podpor.....	15
2.2 Vývoj přímých plateb	17
2.2.1 Společná zemědělská politika.....	17
2.2.2 Horizontální opatření reformy Společné zemědělské politiky EU	19
2.2.3 Hlavní principy přijatých zásad reformy SZP	21
2.2.4 Systém IACS a platební agentura	23
3 Cíl a metodika	25
4 Praktická část	26
4.1 Charakteristika zemědělského podniku Agročas	26
4.1.1 Rostlinná výroba	28
4.1.2 Živočišná výroba	29
4.2 Finanční analýza podniku Agročas	31
4.2.1 Analýza majetku a jeho struktury	31
4.2.2 Zdroje majetku.....	32
4.3 Vliv přímých plateb na společnost Agročas	40
4.4 Charakteristika zemědělského podniku Ekočas	42
4.4.1 Rostlinná výroba	43
4.4.2 Živočišná výroba	43
4.5 Finanční analýza zemědělského podniku Ekočas	44
4.5.1 Analýza majetku a jeho struktury	44
4.5.2 Zdroje majetku.....	45
4.6 Vliv přímých plateb na společnost Ekočas	52
4.7 Porovnání vlivu přímých plateb	54
4.8 Návrh na řešení ekonomické situace podniku.....	56
5 Závěr	57
6 Přehled použité literatury	58

1 Úvod

Česká republika je od roku 2004 členem Společenství, jeho zemědělská politika však prochází radikální reformou. Zásadní věcí je, že se zemědělcům, jako jedné ze skupin podnikatelů vstupem do EU nejvíce mění podmínky. Na jedné straně dostávají řadu legislativních výhod, které spočívají v tom, že mohou dlouhodobě plánovat své aktivity. Zemědělci tedy vědí, co je bude čekat v roce 2013, což doposud nikdy neměli. Na druhé straně se na ně kladou nové přísnější požadavky, než měl náš národní systém. Týkají se zejména bezpečnosti potravin, welfare zvířat a ochrany životního prostředí.

Zemědělství dnes již neslouží pouze k výrobě potravin, ale přebírá na sebe i důležité společenské a ekologické funkce. Zachování kulturní krajiny, obnovování biodiverzity, ochrana půdy a vody po dlouhodobém působení industriálně orientovaného zemědělství a neméně důležité zachování venkova představují základní dlouhodobé cíle EU v této oblasti. Zemědělci jsou k těmto podobným pro veřejnost i životní prostředí prospěšným činnostem vedeni celou škálou dotačních nástrojů, ať již národních či evropských.

K tomu, aby podniky využily dotačních nabídek, potřebují znát podnikatelské a právní prostředí Evropské unie. Musí si také uvědomit, že existuje celá řada úskalí, jde například o dopad zcela otevřeného konkurenčního prostředí a o výdaje spojené se zavedením směrnic a standardů Evropské unie. Dotování zemědělského sektoru se společností vrací nejen formou zdravotně nezávadných a cenově dostupných potravin, ale zemědělství se výrazně podílí na zachování a rozvoji venkovského prostředí a udržení osídlení venkova.

Pro úspěšný rozvoj konkurenceschopné, intenzivní, avšak environmentálně šetrné zemědělské výroby je nutná cílevědomá dotační politika státu, která podporuje především rozvoj zemědělství zaměřeného více na extenzivní zemědělskou výrobu a na zajišťování služeb údržby krajiny a dalších environmentálních služeb.

2 Literární rešerše

2.1 Metodika přímých plateb

Přímé platby a prémie tvoří základní kámen v mozaice poskytovaných podpor. Podle přístupové smlouvy v kapitole Zemědělství se nové členské státy mohli nejpozději ke dni přistoupení rozhodnout, že nahradí platby podle režimů podpor jednotnou platbou na plochu, jež bude dle [9] vypočtena rozdělením ročního finančního rámce (stanoveného jako souhrn prostředků, které budou dostupné na daný kalendářní rok pro poskytování přímých plateb) na zemědělskou plochu každého nového členského státu.

Zemědělskou plochou nového členského státu pro účely režimu jednotné platby na plochu se v [5] rozumí ta část jeho využívané zemědělské plochy, která byla uchovávána v dobrém zemědělském stavu k 30. červnu 2003, bez ohledu na to, zda byla k tomuto dni využívána k zemědělské produkci. Využívanou zemědělskou plochou se rozumí celková plocha orné půdy, trvalých pastvin, trvalých kultur a zelinářských zahrad, jak je vymezuje Evropská Komise.

Jak uvádí [9] nebude žádná povinnost produkovat ani používat faktory produkce. Zemědělci však mohou využívat půdu pro jakékoli zemědělské účely. Každý nový členský stát může používat režim jednotné platby na plochu do konce roku 2006 s možností dvojího prodloužení o jeden rok na žádost nového členského státu. Vzhledem k tomu, že Česká republika nebyla při vstupu do EU dostatečně připravena na zavedení standardního způsobu administrace přímých plateb, rozhodla se využít možnosti aplikovat zjednodušený systém plateb, tak jak to umožňuje přístupová smlouva. Zjednodušený systém plateb umožňuje rozdělení prostředků EU (25 % – 35 % v letech 2004 – 2006) rovnoměrně na ha využívané zemědělské půdy, která k 31.12.2002 byla 3 652 028 ha a prostředky na dorovnání z národních komplementárních plateb („top – up“) rozdělit způsobem, který si národní vláda určí, s tím že nebudou uděleny podpory na žádné doplňkové vnitrostátní platby, pro něž Společenství ke dni 30. dubna 2004 neposkytuje žádné přímé platby.

Přístupová smlouva v kapitole Zemědělství uvádí, že pro nové členské státy budou přímé platby poskytované podle režimů podpor zavedeny jako procentní podíl používané úrovně plateb v Evropském společenství ve složení k 30. dubnu 2004:

25 % v roce 2004, 30 % v roce 2005, 35 % v roce 2006, 40 % v roce 2007, 50 % v roce 2008, 60 % v roce 2009, 70 % v roce 2010, 80 % v roce 2011, 90 % v roce 2012, 100 % od roku 2013. Přehled ukazuje následující tabulka 1.

Tabulka 1: Nárůst přímých plateb v mil. eur

Rok	Procento	Částka
2004	25%	1 211
2005	30%	1 464
2006	35%	1 743
2007	40%	2 024
2008	50%	2 505
2009	60%	2 976
2010	70%	3 438
2011	80%	3 890
2012	60%	4 333
2013	100%	4 767

Pramen: Mze

Dle [4] bylo dohodnuto, že nový členský stát může navýšit platby o dalších 30 % (ze 100 % částky EU) z národních zdrojů, a to v kterémkoli roce, nejvýše však do 100 % sazby EU. U komodit, kde byla před vstupem (tj. 2003) udělena státní podpora v režimu podobném přímým platbám v EU, lze navyšovat přímou platbu z národního rozpočtu do výše podpory u jednotlivé komodity.

Příjemcem podpor je podle [4] samostatný zemědělský producent, jehož hospodářství se nachází na území Společenství. Může to být fyzická nebo právnická osoba či sdružení fyzických nebo právnických osob, bez ohledu na právní formu sdružení a jeho členů podle vnitrostátních předpisů daného státu.

Jedná se o nárokové podpory, tzn., že příjemce podává žádost a pokud splňuje podmínky, má na dotaci nárok.

V rostlinné výrobě se jedná o tyto platby:

- 1) Přímé platby na vybrané plodiny na orné půdě
- 2) Prémie pěstitelům škrobářenských brambor
- 3) Podporu sušených krmiv
- 4) Přímou platbu pěstitelům chmele
- 5) Přímou platbu výrobcům osiv
- 6) Podpora na zpracované ovoce a zeleniny
- 7) Podpora zpracování lněného a konopného vlákna

V živočišné výrobě jde o tyto platby:

- 1) Speciální prémie na hovězí masa
- 2) Prémie na krávy bez tržní produkce mléka
- 3) Porážková prémie na dospělý skot a telata
- 4) Prémie na porážku mimo sezónu (netýká se ČR)
- 5) Extenzifikační prémie
- 6) Prémie na bahnice a kozy
- 7) Doplnková prémie na bahnice
- 8) Dodatečné platby na skot
- 9) Dodatečné prémie na bahnice
- 10) Mléčná prémie
- 11) Dodatečná mléčná prémie

2.1.1 Systémy přímých plateb

1) Standardní systém přímých plateb

Jedná se o systém na který se ČR připravovala do roku 2004 a který byl do roku 2004 aplikovaný v zemích EU 15. Standardní přímé platby jsou dle [6] koncipovány jako platby komoditní a měly by tedy vyrovnávat rentabilitu jednotlivých komodit tak, aby i méně rentabilní plodiny našly své místo na trhu a odpovídající místo ve výrobním zaměření jednotlivých podniků. Z tohoto hlediska by přímé platby měly působit v jednotlivých výrobních oblastech neutrálně. To znamená, že vlivem přímých plateb by rentabilita výroby v jednotlivých oblastech měla být stejná, nebo alespoň velikost

přímých plateb v jednotlivých výrobních oblastech na 1 ha zemědělské půdy by se měla vyrovnávat. Standardní přímé platby působí zcela opačně než dosavadní agrární politika státu, tzn. podporují výrazněji zemědělské podniky hospodařící v lepších výrobně-klimatických podmínkách, především podniky s vysokým stupněm zornění a intenzivní zemědělskou výrobou. Kromě toho jejich značnou nevýhodou je složitý administrativní systém, který by se jistě neobešel bez chyb ze strany zemědělců a následných postihů.

2) Zjednodušený systém přímých plateb

Přijetím tohoto způsobu administrace přímých plateb mohla Česká republika dle [9] rozdělit prostředky určené na přímé platby dvojím způsobem:

- veškeré prostředky určené na přímé platby rozdělit rovnoměrně na ha užitě zemědělské půdy - platby bez vazby na produkci
- rozdělit prostředky EU (25 % – 35 % v letech 2004 – 2006) rovnoměrně na hektar užitě zemědělské půdy a prostředky na dorovnání z národních komplementárních plateb („top – up“) rozdělit jiným způsobem - platby částečně vázané na produkci.

MZe ve snaze definovat systém plateb, který by byl kombinací maximální jednoduchosti a maximální spravedlnosti navrhl rozdělení prostředků druhým způsobem tzn. rozdělit prostředky na dorovnání z národních komplementárních plateb, tak aby podporovaly produkci některých vysoce nerentabilních komodit a zároveň eliminovaly diskriminační dopady mezi oblastmi s různými výrobně-klimatickými podmínkami.

Zjednodušený systém jak uvádí [2] spočívá tedy v těchto principech:

- minimální velikost podniku, který může žádat o podpory: 1 ha zemědělské půdy
- minimální výměra pozemku, na kterou lze požadovat podpory: 0,1 ha zemědělské půdy
- celková výměra nárokované zemědělské půdy: zhruba 3,329 mil. ha
- finanční zdroje EU odvozené od produkčních limitů a od sazeb přímých plateb a prémie 190,7 mil. EUR v roce 2004 s meziročním navyšováním podle přístupové smlouvy
- přímá platba, která se vypočítá jako podíl finančních zdrojů EU a celkové výměry nárokované zemědělské půdy, se poskytne na každý hektar této zemědělské půdy

- zemědělská půda, na které lze pěstovat libovolnou plodinu či která nemusí být bezprostředně zemědělsky využívána, však musí být ošetřována „s péčí řádného hospodáře“
- navýšení přímých plateb z národních zdrojů do maximální výše dané přístupovou smlouvou (zpravidla na 55-65% úroveň plateb EU v období 2004-2006) bude distribuována podle národních pravidel odsouhlasených Evropskou komisí
- produkční limity – kvóty pro mléko, cukr, škrob a sušená krmiva.

- **Zjednodušený systém pro rok 2004**

Systém přímých plateb aplikovaný v roce 2004 v ČR se podle [8] skládal z jednotné platby na plochu (SAPS – Single Area Payment Scheme), kde základní sazba na 1 ha zemědělské půdy byla vypočtena jako podíl přiděleného národního limitu a počtu hektarů ohlášené zemědělské půdy. Výše podpory byla stanovena jako součin základní sazby na 1 ha zemědělské půdy a zjištěné plochy zemědělské půdy. Kromě SAPS byly Ministerstvem zemědělství schváleny pro rok 2004 národní doplňkové platby (Top-Up), které byly vypláceny na ornou půdu, chmelnice, bahnice a kozy, krávy bez tržní produkce mléka (dále jen KBTPM), skot a osivo píce a lnu uvedené v tabulce 2.

Tabulka 2: Systém přímých plateb pro rok 2004

Předmět podpory	Jednotka	Sazba v Kč/jednotku
SAPS	Kč/ha	1 830,00
Orná půda	Kč/ha	1 477,00
Chmelnice	Kč/ha	4 320,00
Osivo píce a lnu	Kč/t	2 480,00
Skot	Kč/VDJ	850,00
Krávy KBTPM	Kč/ks	4 225,00
Ovce a kozy	Kč/ks	700,00

Pramen: SZIF

- **Zjednodušený systém pro rok 2005**

Vzhledem k tomu že EU neudělila pro rok 2005 podpory na žádné doplňkové vnitrostátní platby, pro něž Společenství ke dni 30. dubna 2004 neposkytuje žádné přímé platby, byl návrh Top-Up pro rok 2005 jak uvádí Mze oproti předchozímu roku změněn a týkal se pěstování plodin způsobitelných pro platbu na orné půdě (obiloviny včetně kukuřice na siláž, sója, řepka, slunečnice, hrách, boby, sladká lupina, konopí na vlákno a len olejný), pěstování chmele na zemědělské půdě, pěstování lnu na vlákno a chov skotu, ovcí a koz (dále jen chov přežvýkavců). Sazby přímých plateb poskytovaných žadatelům v roce 2005 uvádí tabulka 3.

Tabulka 3: Přímé platby pro rok 2005

Předmět podpory	Jednotka	Sazba v Kč/jednotka
SAPS	Kč/ha	2 110,70
Top-Up vybrané plodiny na OP	Kč/ha	2 314,90
Top-Up přežvýkavci	Kč/VDJ	2 006,60
Top-Up chmel	Kč/ha	6 387,00
Top-Up len	Kč/ha	5 029,30
Top-Up škrob	Kč/t	2 960,30

Pramen: SZIF

Hlavní rozdíly v systému aplikovaném v roce 2004 v porovnání s rokem 2005 jsou takové, že platba na ornou půdu v roce 2004 byla v roce 2005 změněna na platbu na vybrané plodiny na orné půdě. U Top-Up došlo také ke změně struktury plateb - změna Top-Up na VDJ přežvýkavců. Tato platba byla v roce 2004 rozdělena na 3 platby – VDJ skotu, KBTPM a Ovce a kozy. Nejvyšší sazba byla určena na KBTPM a platba na skot byla podstatně nižší.

- **Zjednodušený systém pro rok 2006**

V souladu s Nařízením vlády č. 141/2006 Sb. byla stanovena výše platby pro jednotnou platbu na plochu (SAPS) na hektar zemědělské půdy a sazba doplňkové platby k jednotné platbě na plochu (Top-Up), kterou můžeme vidět v tabulce 4. Top-Up byl v roce 2006 vyplácen v oblastech: pěstování chmele, pěstování lnu na vlákno,

pěstování plodin způsobilých pro platbu na orné půdě (obiloviny včetně kukuřice, sója, řepka, slunečnice, hrách, boby, sladká lupina, konopí na vlákno, len olejný a množitelské porosty) a chov přežvýkavců.

Tabulka 4: Přímé platby pro rok 2006

Předmět podpory	Jednotka	Sazba v Kč/jednotku
SAPS	Kč/ha	2 517,80
Top-Up vybrané plodiny na OP	Kč/ha	2 240,40
Top-Up přežvýkavci	Kč/VDJ	2 581,60
Top-Up chmel	Kč/ha	6 302,80
Top-Up len	Kč/ha	4 321,10

Pramen: SZIF

Oproti standardnímu systému rozdělování plateb tento zjednodušený systém umožňuje rozdělení veškerých prostředků určených na tyto platby. Výše objemu plateb není závislá na výrobové struktuře, stupni zornění a dalších faktorech. Tento systém dává dle [9] podniku větší volnost ve volbě výrobního zaměření, především z hlediska situace na trhu (poptávka, ceny zemědělských výrobců) a svých výrobních možností (náklady, výrobní kapacita). Kritériem pro výrobní zaměření se stává rentabilita a odbytové možnosti jednotlivých výrobků, přesto však nedochází k omezení produkce takových komodit, které dosahují podprůměrnou rentabilitu (KBTPM, chmel, mléko, průmyslové brambory atd.).

Lze tedy konstatovat, že čím je systém administrace přímých plateb jednodušší, tím vyšší je jeho finanční efekt pro zemědělský podnik, nehledě na to, že se výrazně snižuje administrativní náročnost při podávání žádostí a tím i riziko vyřazení žádosti z důvodu formální chyby.

2.1.3 Celkový objem podpor

Přímé platby poskytované na ha obhospodařované zemědělské půdy jsou od roku 2004, tj. po vstupu ČR do EU významnou složkou podpor do českého zemědělství. V tabulce 5 je zobrazen přehled poskytnutých přímých a doplňkových plateb zemědělským podnikům v roce 2004 a 2005, který je zveřejněn Mze v Zelené knize pro rok 2005.

Tabulka 5: Poskytnuté přímé platby

Přímé platby zemědělským podnikům (mil.Kč)						
Účel	2004			2005		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Přímé platby (SAPS)	6 302	0	6 379	7 297	0	7 297
Národní doplňkové přímé platby						
Platby na ornou půdu	3 847	3 847	0	4 712	4 712	0
Podpora chmele	28	28	0	38	38	0
Podpora na pěstování lnu na vlákno	21	21	0	22	22	0
Podpora chovaných koz a ovcí	45	45	0	0	0	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	367	367	0	0	0	0
Podpora chovu skotu	911	911	0	0	0	0
Podpora chovu přežvýkavců	0	0	0	2 063	2 063	0
Podpora osiva a píce lnu	32	32	0	0	0	0
Platby pěstitelům brambor	94	94	0	71	71	0
Celkem národní doplňkové přímé platby	5 345	5 345	0	6 906	6 906	0

Pramen: Mze

Jednotná platba na plochu - SAPS

Jak uvádí [12] byl celkový objem podpor pro rok 2004 v rámci SAPS ze zdrojů EU pro ČR určen ve výši 198,94 mil. EUR, což při stanoveném kurzu 32,4485 Kč/EUR podle nařízení Komise (ES) č. 1407/2004 představovalo částku 6 455,3 mil. Kč. Výměra nárokovatelné zemědělské půdy byla stanovena ve výši 3 469 tis. ha. Do 31. prosince 2004 bylo vyplaceno 5 386 žadatelům celkem 2 854,9 mil. Kč, tj. 44 % celkového nároku

a zůstalo nevyřízeno 5 508 žádostí s platbou na 1 925 tis. ha. Tyto žádosti byly vypořádány a doplaceny v prvních měsících roku 2005 a žadatelům bylo vyplaceno 3 523,5 mil. Kč. Z nárokované částky roku 2004, stanovené pro ČR, bylo do 31. 12. 2005 celkem čerpáno 98,3 % plateb.

V roce 2005 byl ČR určen celkový objem podpor v rámci SAPS ze zdrojů EU podle přílohy VI nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ve výši 249,296 mil. EUR. Výměra nárokované zemědělské půdy pro rok 2005 byla stanovena SZIF ve výši 3 490,3 tis. ha. V nařízení Komise (ES) č. 1044/2005 byl určen směnný kurz 29,553 Kč/EUR, tzn. celková částka podpory po přepočtu na koruny pro rok 2005 dosáhla 7 367,4 mil. Kč. Referenční částka na 1 ha po uplatnění redukčního koeficientu 0,9939 činí 71,42 EUR, což v přepočtu odpovídá částce 2 110,70 Kč/ha. V roce 2005 bylo SZIF (Státní zemědělský intervenční fond) předloženo 20 251 žádostí na výplatu jednotné platby na plochu na celkovou rozlohu 3 490 tis. ha. Prostřednictvím SZIF byla realizována výplata u 14 099 žádostí na rozlohu 3 017 tis. ha v celkové částce 215,45 mil. EUR, tj. po přepočtu 6 367,4 mil. Kč. Zbývajících 6 152 žádostí byla proplacena počátkem roku 2006. Odhadovaná částka výplaty k 31. 12. 2005 je 7 297 mil. Kč (tabulka 5).

Národní doplňkové platby

V roce 2004 byly národní doplňkové platby vyplaceny ještě před vstupem do EU podle národních pravidel. S ohledem na potřebu cílené podpory byly pro národní doplňkové platby vybírány komodity, které jsou dle Mze systémem SAPS nejvíce znevýhodněny. Pro tyto komodity byly v roce 2005 národní doplňkové platby vypočteny v minimální možné výši dané přístupovou smlouvou EU.

Na rok 2005 stanovilo MZe sazby národních doplňkových plateb pro následující komodity: chmel, len na vlákno, vybrané plodiny na orné půdě a přežvýkavci. Na tyto platby bylo SZIF přijato v roce 2005 celkem 24 749 žádostí. Na doplňkovou platbu pěstování plodin na orné půdě bylo dle [lit. 12] podáno 13 731 žádostí na výměru 2 035,6 ha, na pěstování lnu na vlákno podáno 119 žádostí na výměru 4,3 tis. ha, na pěstování chmele 144 žádostí na výměru 5,9 tis. ha a na chov přežvýkavců 10 755 žádostí na 1 027,9 VDJ. Do konce roku 2005 bylo kladně posouzeno celkem 1 203 žádostí, na které byla vyplacena částka 2 755,5 mil. Kč.

Kromě těchto plateb byla stanovena národní doplňková platba pro pěstitele brambor určených k výrobě bramborového škrobu, která byla vyplácena v souladu s nařízením vlády č. 115/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Sazba plateb pro ČR byla vypočtena na základě rozhodnutí Komise ze dne 29. 6. 2004 pro hospodářský rok 2004/05 a ze dne 27. 5. 2005 pro hospodářský rok 2005/06. Z rozpočtu ČR bylo vyplaceno 70,9 mil. Kč na 104,6 tis. t brambor.

2.2 Vývoj přímých plateb

2.2.1 Společná zemědělská politika

Vytvoření společné zemědělské politiky SZP jako součásti společného trhu patří k nejkontroverznějším krokům Společenství. Na jedné straně se díky realizaci SZP podařilo dosáhnout zvýšení objemu produkce potravin a Společenství se podle [1] přesunulo ze skupiny dovozců potravin mezi přední světové exportéry. Současně SZP přispěla k rozvoji zemědělského sektoru a dokázala stabilizovat ekonomickou situaci venkova v členských zemích, a také zajistit životní úroveň nemalé skupiny obyvatelstva zaměstnaného v zemědělství. Na straně druhé však SZP zatěžovala v průběhu vývoje rozpočet Společenství mnohem více než všechny ostatní aktivity.

Počátky SZP jsou spojeny s podpisem Smlouvy o EHS. V této smlouvě jsou vyjmenovány cíle SZP:

- a) zvýšit produkci zemědělské výroby
- b) zajistit tak slušnou životní úroveň venkovského obyvatelstva
- c) stabilizovat trhy
- d) zaručit spolehlivost dodávek
- e) zajistit přiměřené ceny zboží dodávaného spotřebitelům

Smlouva definovala SZP jen v hrubých obrysech. Podle [1] se tím však potvrdila převládající přesvědčení členských zemí, že zemědělskou výrobu není možné ponechat volnému trhu, respektive soutěži zemí v udělování státních podpor do zemědělství.

K faktickému založení SZP došlo v roce 1962, kdy společná zemědělská politika reagovala na nejaktuálnější potřeby a opírala se o tři vzájemně nezávislé principy:

1. Cenové podpory vysokých cen uvnitř EHS.
2. Ochrana prostřednictvím celních sazeb na vnějších hranicích Společenství.
3. Zvýhodnění produkce Evropského společenství proti produkci nečlenských zemí pomocí vývozních subvencí a intervenčních výkupů za garantované ceny.

Koncem osmdesátých let se jeví SZP jako málo účinná, dochází k hromadění veřejných zásob, vývozy pomocí dotací jsou stále větší, narůstají rozpočtové výdaje do zemědělství, prohlubuje se rozdíl mezi farmami a farmářské příjmy přestávají růst.

V roce 1992 dochází k zásadní reformě SZP (MacSharryho reforma). Hlavním cílem této reformy bylo odstranit doposud převládající způsob stimulace farmářů prostřednictvím cen, což vedlo k nadvýrobě, a současně podpořit formou dotací extenzifikaci zemědělské výroby a její větší šetrnost vůči životnímu prostředí.

Další reforma provedená na Berlínském summitu v roce 1999 vešla ve známost jako Agenda 2000. V Agendě 2000 bylo podle [1] upřesněno, že dalším cílem evropského zemědělství již není pouze podpora zajištění odpovídající životní úrovně osob žijících na venkově, ale hlavně plnění úkolů při kultivaci a rozvoji venkova a také působení v rámci péče o životní prostředí. Tato reforma upozornila na nutnost zvětšit konkurenceschopnost produktů SZP na domácím, ale také světovém trhu, zlepšit kvalitu potravin a jejich zdravotní nezávadnost. Komise v tomto dokumentu vyzvala ke zjednodušení zemědělské legislativy, která by učinila celý sektor transparentnějším a zlepšila orientaci zemědělců v této problematice.

V lednu 2003 navrhla Evropská komise členským státům novou úpravu Společné zemědělské politiky (Mid-term review). Komise jejím prostřednictvím reaguje na jednání WTO a rozšíření EU. Byla zde potřeba zvýšit důvěryhodnost agrárního sektoru u veřejnosti a posílit konkurenceschopnost zemědělství v EU. Cíle společné zemědělské politiky zůstávají stejné jako ty, které byly vytýčeny v Berlíně a v Göteborgu. Celkem bylo dle [8] vymezeno šest cílů a to:

- Výrobní metody, které podporují kvalitní výrobky šetrné k životnímu prostředí a které lidé chtějí.
- Spravedlivá životní úroveň a stabilita příjmů venkovského společenství.
- Rozmanitost forem zemědělství udržující vizuální krásu a podporující společenství venkova.
- Jednoduchost zemědělské politiky a sdílení odpovědnosti mezi Komisí a členskými státy.
- Oprávněnost podpory prostřednictvím zajištění služeb, u nichž veřejnost očekává, že je zemědělci budou zajišťovat.
- Zlepšení tržní orientace a konkurenceschopnosti jak na domácím, tak i na zahraničním trhu směřují ke zlepšení pozice na světovém trhu.

2.2.2 Horizontální opatření reformy Společné zemědělské politiky EU

Reforma v horizontální oblasti je dle [2] po roce 2006 platná i pro Českou republiku (kromě modulace podpor, která připadá v úvahu až po vyrovnání úrovně přímých podpor v zemědělství České republiky s úrovní přímých podpor ve stávajících zemích EU, tzn. nejdříve v roce 2008 a nejpozději od roku 2013).

- **Oddělení plateb od produkce na farmě (decoupling)**

Podle [5] bude zavedena jednotná platba na podnik (SPS - Single Payment Scheme). Zemědělský výrobce bude získávat jednu platbu namísto dosavadních několika komoditně orientovaných plateb a to jako roční průměr plateb, které obdržel v referenčním období 2000 – 2002. Jednotnou platbu lze regionálně diferencovat. Země EU mohou zavést decoupling již počínaje rokem 2005, nejpozději však od roku 2007 a to minimálně za těchto podmínek:

- členský stát si může ponechat 25 % z přímé platby na plodiny na orné půdě (40 % v případě tvrdé pšenice) jako vázané na produkci;
- v odvětví chovu ovcí si může členský stát ponechat 50 % přímých plateb vázaných na produkci, včetně plateb na oblasti LFA;
- v odvětví chovu jatečního skotu má členský stát možnost jedné z těchto voleb:

- ponechat si 100 % prémie na krávy bez tržní produkce mléka a 40 % porážkových prémie (všechny ostatní prémie se stanou součástí jednotné platby);
- ponechat si 100 % prémie na krávy bez tržní produkce mléka (všechny ostatní prémie se stanou součástí jednotné platby);
- ponechat si 75 % ze zvláštních prémie na býky a voly (zbylých 25 % těchto prémie a všechny ostatní prémie v tomto sektoru se stanou součástí jednotné platby)

Dále si může členský stát jak uvádí [5] založit 10% národní resp. regionální rezervu (obálku) z té části podpor, u kterých byla přerušena vazba na produkci. Z této obálky může členský stát poskytovat podpory na zvláštní formy hospodaření důležité z hlediska ochrany životního prostředí a zlepšování kvality či odbytu produkce. Členský stát si dále vytvoří národní rezervu ve výši 3 % z celkových práv na platby, aby mohl řešit změny, ke kterým došlo v době mezi referenčním obdobím a obdobím zavedení nového systému (noví výrobci, zdědění půdy apod.). Evropská komise vyhodnotí přijaté režimy do dvou let po jejich zavedení.

- **Respektování standardů na úrovni platby (cross – compliance)**

Cross-compliance byla poprvé nastíněna jako politický koncept EU v Agendě 2000. V souladu s rozhodnutím o reformě SZP, učiněným koncem června 2003 v Lucemburku, je cross-compliance povinnou součástí budoucí SZP. Cross-compliance po farmáři vyžaduje dle [5] naplňování základních ekologických standardů, v opačném případě mu hrozí snížení, či vyloučení ze systému poskytování zemědělských dotací z prostředků přiznaných podle SZP. Jsou stanoveny „proporcionální“ sankce při neplnění těchto standardů s tím, že členský stát si může 25 % z takto získaných pokut ponechat; zbylá část bude vrácena do rozpočtu EU k posílení tržních opatření.

Implementace Cross-Compliance jak uvádí [7] je podmíněna zavedením jednotné platby na podnik (SPS). Nové členské státy včetně ČR se na SPS teprve připravují, v zemích patnáctky již SPS aplikují a základem pro stanovení SPS se staly standardní přímé platby aplikované do roku 2003. Přechod ze SAPS na SPS představuje poměrně náročný proces. Vzhledem k náročnosti metodiky a neověřeným dopadům nevládní agrární organizace nových členských zemí EU požadují možnost rozhodnout v národní kompetenci o posunutí termínu zavedení SPS do roku 2011.

- **Modulace (přesun části plateb do fondů venkovského rozvoje)**

Bylo přijato rozhodnutí, že počínaje rokem 2005 budou ročně určité prostředky přesunovány do fondů určených pro rozvoj venkova. V [2] se modulací rozumí přesun určité části z přímých plateb na opatření související s rozvojem venkova. Reforma zavádí modulaci podle velikosti farem. Z této povinnosti bude, jak uvádí [5], vyjmuto na každé farmě prvních 5 000 EUR. Farmy, kterým jsou poskytovány roční přímé platby nad 5 000 EUR, budou ročně vyčleňovat z těchto plateb na rozvoj venkova 3 % v roce 2005, 4 % v roce 2006 a 5 % od roku 2007 do roku 2013. Dohodnuté 1 % takto získaných prostředků zůstává v příslušném členském státě. Zbytek prostředků bude převeden do zvláštního fondu EU a odtud distribuován členskými zeměmi podle kritérií výměry zemědělské půdy, zaměstnanosti v zemědělství a objemu HDP na obyvatele v paritě kupní síly. Každá členská země by tak měla dostat zpět alespoň 80 % vlastních prostředků vygenerovaných modulací.

Modulace se nevztahuje na nové členské státy do té doby, než dosáhnou jejich přímé platby stejné úrovně, jaká je v současných členských zemích (tj. do roku 2013), takže i na ČR.

- **Poradenský systém (audit farem)**

Podle [5] musí členské státy nabídnout farmářům od roku 2007 dobrovolný tzv. poradenský systém (původně nazvaný auditem farem). To se týká farmářů, kteří obdrží více než 1 500 EUR přímé podpory ročně. Evropská komise v roce 2010 vyhodnotí tuto oblast a na základě výsledků rozhodne, zda bude tento systém povinný či ne. Systém je určen pro sledování zachování požadavků správného hospodaření na farmě (cross – compliance).

2.2.3 Hlavní principy přijatých zásad reformy SZP

Nedílnou součástí Společné zemědělské politiky je systém přímých podpor. Dle [4] je cílem těchto přímých podpor:

1. Přijmout vhodná ekologická opatření týkající se zemědělských ploch a zemědělské produkce, tak aby byly více integrovány ekologické aspekty do organizací společného trhu. Tato opatření mohou zahrnovat podporu ochrany životního prostředí v zemědělství, obecné ekologické závazky nebo specifické ekologické požadavky.

Pokud by tyto ekologické požadavky nebyly splněny mají členské státy právo krátit nebo dokonce zrušit výhody plynoucí z režimů podpor.

2. Stabilizovat zaměstnanost v zemědělství, přispět k zajištění přiměřené životní úrovně venkovského obyvatelstva a zohlednit prosperitu hospodářství.

Pokud by nebyly členským státem splněny tyto požadavky, tj. pokud počet pracovníků klesne pod stanovenou hranici, pokud celkový výsledek hospodářství nebo celkové platby překročí stanovenou hranici budou přímé platby kráceny. Výše krácení může dosáhnout až 20 % objemu přímých podpor. V takovém případě mohou členské státy použít takto získané prostředky na podporu rozvoje venkova v rámci opatření pomoci méně příznivým oblastem, k zalesnění, na agroenvironmentální opatření a předčasný odchod do důchodu.

3. Podporovat rozvoj venkova. K tomuto účelu jsou členské státy oprávněny použít získané prostředky z krácených plateb. Rozdíl mezi částkami poskytnutými zemědělcům a krácenými částkami zůstávají členskému státu jako dodatečný příspěvek Společenství a mohou být použity pro méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními, k zalesnění na agroenvironmentální opatření a předčasný odchod do důchodu.

4. Obyvatelstvu zabývajícímu se zemědělstvím zaručit přiměřenou životní úroveň.

Režimy podpor se musí i v krátkodobém horizontu přizpůsobovat vývoji na trhu a proto mohou v závislosti na vývoji trhu nastat určité změny v pravidlech. Podpory nebudou moci dostávat zemědělci, kteří se budou snažit vytvořit umělé podmínky, které nejsou v souladu s režimem podpor.

Podpory jsou financovány ze záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF).

2.2.4 Systém IACS a platební agentura

V okamžiku vstupu do Evropské Unie se Česká republika zapojila a integrovala do celé řady společných programů, kterými vytváří Evropská komise stabilnější ekonomické podmínky svým členům při těžké konkurenci v rámci světového globálního trhu. Zemědělské podpory v EU jsou nenárokové a nezbytnou podmínkou jejich vyplácení v dané členské zemi je dnes funkční Integrovaný administrativní a kontrolní systém (IACS - Integrated Administration and Control System) a platební agentura.

IACS je dle [5] systém vícenásobné a křížové kontroly celkových podpor, ale současně je to velmi detailní systém kontroly soustavy zemědělských dotací – zajišťuje identifikaci a registraci až na úroveň jednotlivého osevu, plodiny, zvířete. Jako obecný kontrolní mechanismus EAGGF pro přímé platby je IACS postupně rozšiřován o další podpůrné programy (to platí zejména o jeho místě v kontrole opatření k rozvoji venkova obecně, a v kontrole agroenvironmentálních opatření).

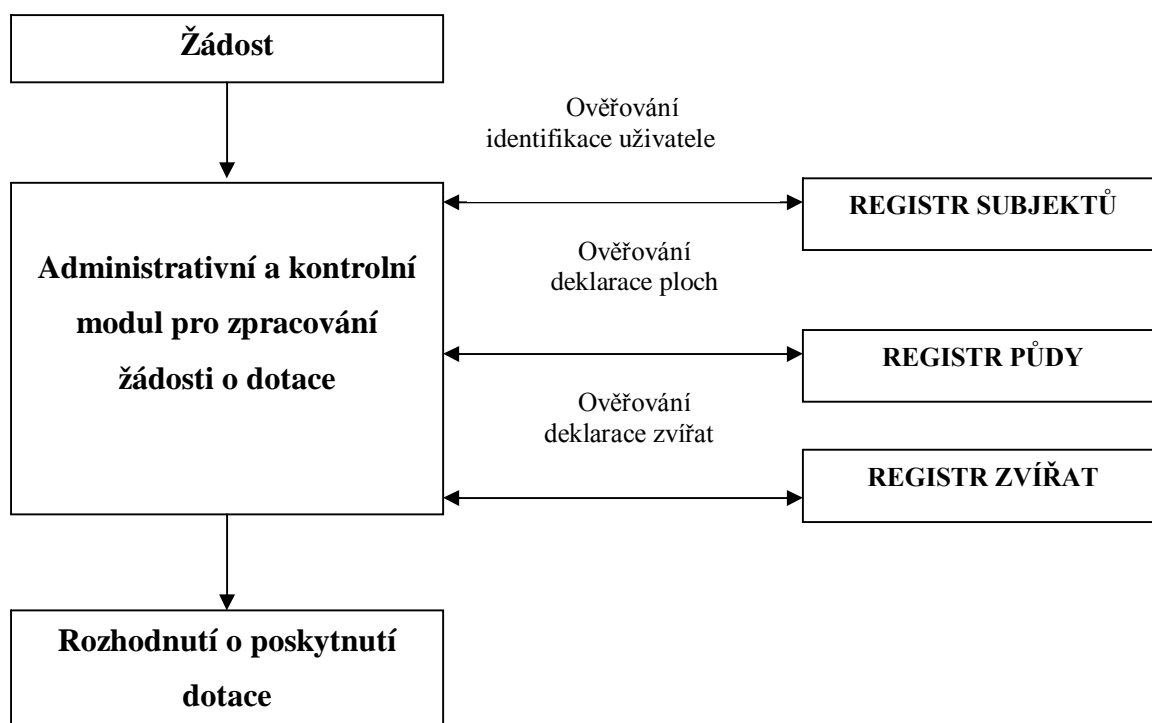
IACS výrazně zefektivňuje výkon kontroly, administraci žádostí, vyplácení podpor, udělování sankcí atd. Lze jej současně využít i jako silný informační zdroj příp. jako podklad pro realizaci dalších činností v sektoru zemědělství např. nastavení rozsahu podpor, výrobní kvóty, odhady úrody nebo z hlediska potřeb krizového řízení. Evropská Unie dala přistupujícím zemím naprosto jednoznačné signály, že systém IACS není možné obejít ani nahradit něčím zcela jiným. Evropská Komise velmi zřetelně prohlásila, že pro poskytování zejména přímých plateb z EAGGF v nových kandidátských zemích je nutno v okamžiku vstupu do Evropského Společenství mít plně funkční, spolehlivý a zavedený systém IACS.

IACS je tvořen soustavou sedmi základních registrů a dalších subregistrů a vícestupňovým systémem kontroly. Součástí IACS je také kategorizace přírodních a znevýhodňujících faktorů hospodaření pro diferencované přiznávání podpor farmářům v rámci jednotlivých podpůrných nebo kompenzačních programů ES. Svou povahou je IACS nástroj horizontální povahy a zasahuje do mnoha oblastí realizovaných programů podpor a kompenzací v EU.

Zavedením funkčního IACS v ČR společně s akreditovanou národní platební agenturou vytváří základní předpoklady pro čerpání a řízení systému podpor z Evropského Společenství popřípadě i další úlohy řešené v sektoru zemědělství.

Díky IACS jsou žádosti o podpory v EU farmářům zasílány z centra, vyplněny dle skutečnosti loňského roku včetně mapového podkladu, farmář zaznamenává již jen změny.

Schéma č.1 – Fungování systému IACS

Pramen: MZe

Akreditovanou platební agenturou je v ČR Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), tzn. že je zprostředkovatelem finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci společné zemědělské politiky poskytovány z EAGGF a v nynějším programovacím období (2007 – 2013) také z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a z Evropského rybářského fondu (EFF). Pilířem poskytovaných finančních podpor jsou přímé platby vyplácené zjednodušeným systémem, tj. na hektar obhospodařované plochy.

3 Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce je posouzení účinnosti přímých plateb v několika vybraných zemědělských podnicích, zejména porovnání výši přímých plateb s velikostí zisku podniku. Dále zjistit využití přímých plateb pro účinné financování podniku a jaký vliv mají přímé platby na zaměření podniku. Součástí bakalářské práce je i zhodnocení hospodaření podniku z hlediska finančních ukazatelů.

V rámci výše uvedeného cíle bylo nezbytné zvolit metodiku, která umožní stručně a přehledně charakterizovat systémy přímých plateb, ale i celkový vývoj zemědělství až po současnost. Pro vlastní zhodnocení účinnosti přímých plateb bylo nutné vyhledat spolupráci zemědělského podniku, pak provést analýzu vývoje podniku v produkčních a ekonomických ukazatelích, současně výsledky vyhodnotit a zjistit tak finanční pozici podniku.

Jako základní hodnocení účinnosti přímých plateb jsem volila finanční analýzu podniku. Ta má pět částí:

- *Ukazatel rentability*
Rentabilita vlastního kapitálu $ROE = \text{zisk} / \text{vlastní kapitál}$
Rentabilita celkových aktiv $ROA = \text{zisk} / \text{aktiva}$
- *Ukazatele likvidity*
Běžná likvidita = oběžný majetek / krátkodobé závazky
Pohotová likvidita = (oběžný majetek – zásoby) / krátkodobé závazky
- *Ukazatele zadluženosti*
Ukazatel věřitelského rizika (zadluženost) = celkové závazky / celková aktiva
Celková úvěrová zadluženost = úvěry / celková aktiva
- *Ukazatele aktivity*
Rychlost obratu zásob = tržby / zásoby
Rychlost obratu stálých aktiv = tržby / stálá aktiva
- *Ukazatel tržní efektivity* – používá se především u akciových společností

Hodnocení ukazatelů finanční analýzy jsem prováděla na základě údajů získaných z finálních produktů účetnictví, konkrétně Rozvahy a Výkaz zisků a ztrát.

4 Praktická část

Vzhledem k tomu, že ve své práci analyzuji více zemědělských podniků, rozdělila jsem tuto část bakalářské práce na dvě části. Nejprve jsem charakterizovala a provedla finanční analýzu na první vybraný podnik a následně to samé na druhý podnik. Toto členění by mělo vést k větší přehlednosti.

4.1 Charakteristika zemědělského podniku Agročas

Jedním ze zkoumaných podniků je společnost Agročas Částkov, spol s r. o. (dále jen „Agročas“) se sídlem v západních Čechách. Společnost byla založena v roce 1992. Předmětem činnosti společnosti Agročas je v roce 2007 zemědělská výroba rostlinná a živočišná, řeznictví a uzenářství, oprava motorových vozidel, nákladní silniční motorová doprava, provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy a koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje. Ve této části práci se budu zabývat pouze rostlinnou a živočišnou výrobou.

V tabulce 6 můžeme vidět kolika procenty se jednotlivé činnosti podílí na celkových tržbách podniku. Nejvíce se na příjmech podniku podílí živočišná výroba s 52 procenty, rostlinná výroba se podílí téměř 6 procenty. Ze živočišné výroby je to chov dojných krav, chov prasat a kuřat. Z rostlinné produkce lze jmenovat pěstování pšenice, ječmene, řepky, hrachu, hořčice, kukuřice na siláž a objemných krmiv. V oblasti zpracování části produkce hovězího a vepřového masa má firma vlastní zpracovnu masa, z níž se maso prodává ve vlastní prodejně společnosti. Tato činnost se podílí necelými 5 procenty na celkových tržbách. Co se týká mezinárodní kamionové dopravy, společnost vlastní 6 nákladních automobilů, přičemž tato činnost přináší průměrný obrat 12 mil. Kč ročně.

Tabulka 6: Podíl tržeb v % za rok 2006

Zaměření podniku	Podíl z celkových tržeb
Rostlinná výroba	5,7
Živočišná výroba	52,3
Doprava	13,8
Zpracovna masa	5,2
Nájemné	22,8

Pramen: Interní zdroj společnosti

Základní kapitál společnosti se skládá z vkladů 13 společníků, z nichž se každý podílel na sumě základního kapitálu stejnou částkou Kč 20.000,-. V samých počátcích svého působení na zemědělském trhu obhospodařovala společnost Agročas téměř 5500 ha zemědělské půdy. V roce 2000 se však společnost rozdělila na 2 divize. Zkoumanému podniku zůstalo po rozdělení k obhospodařování 2073 ha zemědělské půdy, která je převážně pronajata od pozemkového fondu.

Společnost Agročas obhospodařuje v současné době 2021,55 ha zemědělské půdy. Z této výměry je 1352,83 ha orné půdy a 668,72 ha luk a pastvin (Tabulka 7). Společnost hospodáří nejen na pozemcích patřících do vlastnictví společnosti, ale také na pozemcích najatých.

Tabulka 7: Výměra orné půdy a trvalých travních porostů v ha

Oblast	2004	2005	2006
orná půda	1388,02	1375,24	1352,83
pastviny	202,26	202,26	198,9
louky	479,91	476,83	469,82
celkem	2070,19	2054,33	2021,55

Pramen: Interní zdroj společnosti

V současné době Agročas zaměstnává 125 trvale činných pracovníků (Tabulka 8). Všichni současní zaměstnanci společnosti pracují na plný úvazek. Většina z uvedeného počtu zaměstnanců pracuje ve společnosti již od jejího vzniku. Počet pracovníků postupem let klesá. Hlavním důvodem úbytku zaměstnanců a pracovníků nebylo propouštění, ale přirozený úbytek. To znamená odchod do jiného odvětví, odchod do důchodu nebo úmrtí. V posledních letech nedocházelo k náboru zaměstnanců, jelikož úbytek pracovní síly byl nahrazen novou technologií jak v rostlinné tak i v živočišné výrobě, která zvyšovala efektivnost práce a úsporu času.

Tabulka 8: Údaje o zaměstnancích platné k 31.12. 2005

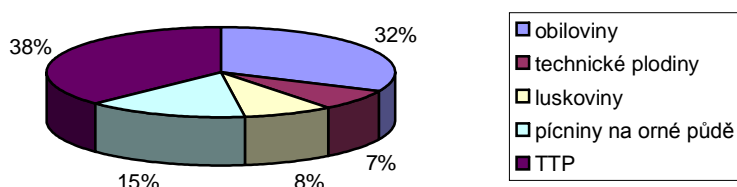
Resort	Počet	Průměrný věk	Ženy	Muži
správa	17	46	8	9
živočišná výroba	40	55	26	14
rostlinná výroba	47	53	0	47
přídružená výroba	21	49	10	11
celkem	125	50,25	44	81
z toho do 40 let	31		11	20

Pramen: Interní zdroj společnosti

4.1.1 Rostlinná výroba

Agročas se podílí na pěstování těchto druhů plodin: obiloviny, luskoviny, technické plodiny, pícniny a trvale travní porosty. Největší osevní plochu zaujímají obiloviny se 645 ha z celkové zemědělské půdy 2054,33 ha. Také trvalé travní porosty tvoří převážnou část se 757 ha.

Graf 1 – Osevní plocha jednotlivých plodin v % v roce 2005

Pramen: Interní zdroj společnosti

Vzájemný poměr osevních ploch mezi obiloviny, luskoviny, technické plodiny, pícniny a trvale travními porosty nezaznamenal mezi jednotlivými hospodářskými roky výrazné změny. Z grafu 1 je patrné, že největší podíl osevní plochy na orné půdě zaujímají obiloviny a trvalé travní porosty, potom následují pícniny luskoviny a technické plodiny.

Z tabulky 9 je možné vyčíst strukturu plodin. Jak je z tabulky vidět, nejvíce plochy zaujímá kukuřice s 303 ha, nejméně pak tritikale s 27 hektary zemědělské půdy.

Tabulka 9: Struktura plodin v ha pro rok 2005

Plodina	Výměra v ha	Výnos v tunách
pšenice ozimá	177	2,8
pšenice jarní	66	2,7
ječmen ozimý	172	2,7
ječmen jarní	192	2,4
oves	38	2,8
řepka ozimá	152	1,4
hrách žlutý	20	1,9
hrách zelený	65	2,3
hrách	85	2
tritikale	27	4
kukuřice na siláž	303	28
TTP	757	11 zelené hmoty
celkem	2054	73

Pramen: Interní zdroj společnosti

4.1.2 Živočišná výroba

Živočišná výroba v Agročasu je zaměřena na chov masných plemen prasat, na chov skotu a drůbeže (Tabulka 10). Mezi prasnicemi je zde zastoupen kříženec plemena černostrakatý přeštický a Landrasse. U skotu je to plemeno Holstein.

Stav skotu nezaznamenal v průběhu let 2003 – 2006 výrazné změny. Z tabulky č. 10 lze vyčíst, že stav skotu má až na býky – v roce 2006 se snížil počet o 32 kusů, vzrůstající až tendence. Např. počet kusů dojnic se zvýšil oproti roku 2002 o 16 kusů. Stav prasat vykazuje rostoucí tendenci, avšak v roce 2006 došlo u selat a prasat předvýkrmu k mírnému poklesu oproti roku 2005 z důvodu nízkých výkupních cen. Co se týká prasat ve výkrmu jejich stav se výrazně zvýšil, v roce 2002 byl počet kusů 1 400 a v roce 2006 byl počet kusů 2 050, což znamená nárůst o 650 kusů. Stav drůbeže se do roku 2005 neměnil, až v roce 2006 počet klesl o 162 000 kusů. Důvodem toho byla likvidace haly, která nevydržela pod tíhou napadaného sněhu.

Tabulka 10: Stavby zvířat k 31. 12. v ks

Druh zvířat	Agročás			
	2003	2004	2005	2006
Skot				
dojnice	565	563	570	581
vysoko březí jalovice	110	108	120	134
telata	228	232	240	252
jalovice	201	211	282	203
býci výkrm	80	92	52	48
Prasata				
selata	1 312	1 585	1 860	1 761
prasata předvýkrm	1 215	1 430	1 711	1 695
prasata výkrm	1 400	1 650	1 915	2 050
prasnice	184	179	169	158
prasničky chovné	45	46	50	63
plemenní kanci	3	3	3	3
Drůbež				
brojleři	756 000	756 000	756 000	594 000
brojleři jednorázový zástav	126 000	126 000	126 000	99 000
brojleři poč. zástavů za rok	6	6	6	6

Pramen: Interní zdroj společnosti

Tabulka 11 informuje o tom, že produkce mléka společnosti rok od roku stoupá. V roce 2002 byl stav 2 971 tis. litrů za rok a posledním roce 2006 to již bylo 3 931 tis. litrů. Samozřejmě se zvyšuje i počet kusů krav. Nejvíce kusů 572 krav měla společnost v roce 2005, avšak v roce 2006 počet kusů krav i cena za 1litr klesla. Užítkovost ale stále rostla, důvodem bylo zvýšení užítkovosti, zlepšení krmné dávky a genetiky krav.

Tabulka 11 - Produkce mléka a její zpeněžení

Rok	Litr	Kč/litr	Cena/Kč	Krávy/ks
2002	2 971 080	8,17	24 274 264	535
2003	3 300 650	7,82	25 824 081	544
2004	3 570 710	8,24	29 389 282	550,4
2005	3 605 080	8,54	30 784 499	572,4
2006	3 931 095	7,91	31 094 961	553,8

Pramen: Interní zdroj společnosti

4.2 Finanční analýza podniku Agročas

Finanční analýza poskytuje řadu cenných informací, pomocí kterých se dá posoudit finanční zdraví organizace. Ve strategické managementu je možno použít výstupy finanční analýzy při hodnocení minulé a současné finanční situace podniku a při vyhodnocování předpokládaného ekonomického vývoje v budoucnosti.

4.2.1 Analýza majetku a jeho struktury

Celkový majetek Agročasu, jeho podrobnější členění na dlouhodobý majetek a oběžná aktiva zachycuje tabulka 12.

Tabulka 12 – Rozvaha aktiva (netto) k 31.12. v tis. Kč

Položka	2002	2003	2004	2005
aktiva celkem	118 638	110 613	114 123	117 093
dlouhodobý majetek	74 634	66 420	63 324	71 604
oběžná aktiva	43 990	44 137	50 707	44 234
zásoby	18 609	15 795	15 794	17 298
dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0
krátkodobé pohledávky	21 787	22 299	29 444	19 956
krátkodobý finanční majetek	3 594	6 043	5 470	6 981
časové rozlišení	15	56	92	1255

Pramen: Interní zdroj společnosti

Ve sledovaných letech nedošlo k výrazným změnám v poměru mezi dvěma základními složkami majetku, tedy mezi stálými a oběžnými aktivy. V roce 2005 se hodnota celkových aktiv oproti roku 2002 snížila o 1 545 tis. Kč. Celková aktiva jsou v jednotlivých letech z větší části tvořena aktivy stálými. Jejich podíl na celkových aktivech představuje ve sledovaných letech v průměru 60 %. Podíl oběžných aktiv je tedy nižší a to 40 %. Na velikosti oběžných aktiv mají největší podíl krátkodobé pohledávky, které jsou z velké části tvořeny především pohledávkami z obchodního styku,

tj. nezaplacené závazky odběratelů vůči společnosti. Zbytek tvoří finanční majetek, který je tvořen převážně penězi na bankovním účtu a penězi v hotovosti.

Index vývoje:

- 1) aktiv celkem = A_1/A_0
- 2) oběžného majetku = OA_1/OA_0

Tabulka 13 – Index vývoje

Položka	2002	2005	Index v %
aktiva celkem	118 638	117 093	98,70
oběžná aktiva	43 990	44 234	100,55

Pramen: Interní zdroj společnosti

Je patrné, že objem celkových a oběžných aktiv se výrazně nemění. Celková aktiva klesla o necelá 2%, oběžná aktiva vzrostla o necelé 1%.

4.2.2 Zdroje majetku

Z jakých zdrojů je kryt majetek společnosti, o tom vypovídá rozvaha pasiv. Tabulka 14 informuje o velikosti vlastního kapitálu, cizích zdrojích a celkových pasivech společnosti Agročas.

Tabulka 14 – Rozvaha pasiva (netto) k 31.12. v tis. Kč

Položka	2002	2003	2004	2005
pasiva celkem	118 639	110 613	114 123	117 093
vlastní kapitál	20 955	24 816	33 189	42 279
cizí zdroje	97 116	85 797	79 569	73 868
rezervy	9 282	6 013	6 026	3 987
dlouhodobé závazky	54 989	53 795	53 411	47 981
krátkodobé závazky	17 056	15 220	10 476	10 393
bankovní úvěry a výpomoci	15 789	10 769	9 669	8 570
časové rozlišení	568	0	1 365	947

Pramen: Interní zdroj společnosti

V kapitálové struktuře společnosti hrají nejdůležitější roli cizí zdroje, ty tvořily v roce 2002 částku 97 116 tis. Kč. Postupem času hodnoty klesají a dochází zároveň k navyšování vlastního kapitálu. V roce 2002 činil vlastní kapitál 20 955 tis. Kč a v roce 2005 to bylo již 42 279 tis. Kč. Na zvýšení vlastního kapitálu se podílel růst nerozděleného zisku minulých let a růst hospodářského výsledku běžného účetního období. Na cizích zdrojích mají nejvyšší podíl dlouhodobé závazky, které představují v průměru 63 % cizích zdrojů, zbytek tvoří krátkodobé závazky, bankovní úvěry a rezervy. Z výše uvedené tabulky 14 je možno vypočítat snižování krátkodobých závazků, tj. závazky s lhůtou splatnosti do jednoho roku. Jsou tvořeny převážně dluhy z obchodního styku, čili nesplacené závazky společnosti vůči obchodním partnerům. Předmětem dlouhodobých bankovních úvěrů byl ve sledovaném období především nákup technologií, technického zařízení, strojů.

Analýza finanční samostatnosti: vlastní kapitál/pasiva

Tabulka 15 – Míra finanční samostatnosti

Položka	2002	2003	2004	2005
vlastní kapitál v tis. Kč	20 955	24 816	33 189	42 279
pasiva v tis. Kč	118 639	110 613	114 123	117 093
ukazatel fin. samostatnosti v %	17,7	22,4	29,1	36,1

Pramen: Interní zdroj společnosti

Je zde vidět rostoucí finanční samostatnost, zároveň se zvyšuje podíl vlastního kapitálu o částku 21 324 tis. Kč z čehož vyplývá, že zadluženost společnosti se snižuje.

Čistý pracovní kapitál: oběžný majetek – krátkodobé závazky

Čistý pracovní kapitál představuje přebytek oběžného majetku nad krátkodobými závazky. Jedná se tedy o částku volných prostředků, která zůstane podniku po úhradě všech krátkodobých závazků.

Tabulka 16 – Čistý pracovní kapitál v tis. Kč

Položka	2002	2003	2004	2005
oběžný majetek	43 990	44 137	55 644	43 204
krátkodobé závazky	17 056	15 220	10 476	10 393
čistý pracovní kapitál	26 934	28 917	45 168	32 811

Pramen: Interní zdroj společnosti

Čistý pracovní kapitál se zvýšil o 5 877 tis. Kč oproti roku 2002. Nejvyšší částky 45 168 tis. dosáhl pracovní kapitál v roce 2004, což způsobil vysoký nárůst oběžného majetku a zároveň pokles krátkodobých závazků v daném roce. Do budoucna je třeba počítat s větším podílem dlouhodobého kapitálu na krytí krátkodobého oběžného majetku.

Analýza zadluženosti: cizí kapitál/aktiva

Tyto ukazatele udávají vztah mezi cizími zdroji a vlastními zdroji financování firmy, měří rozsah, v jakém firma používá k financování dluhy, tzn. jaká je zadluženost firmy. Vyšší zadluženost zvyšuje riziko finanční nestability podniku, na druhé straně v některých případech může přispět k zvyšování výnosy, neboť podnik nemá dostatek vlastních zdrojů.

Tabulka 17 – Finanční zadluženost

Položka	2002	2003	2004	2005
cizí kapitál v tis. Kč	97 116	85 797	79 569	73 868
aktiva v tis. Kč	118 638	110 613	114 123	117 093
celková zadluženost v %	81,86	77,57	69,72	63,08

Pramen: Interní zdroj společnosti

Jak vyplývá z tabulky 17, celková zadluženost u společnosti Agročas neustále klesala. V roce 2005 činil ukazatel zadluženosti přibližně 63 procent což je o 19 procent méně než v roce 2002. Krátkodobé závazky se podílejí na cizím kapitálu 14 procenty. Obecně platí, že čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím vyšší je zadluženost podniku a tím vyšší je riziko jak věřitelů tak i majitelů podniku.

Přehled o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku za určité období společnosti udává výkaz zisků a ztrát. O stavu dostupných položek výkazu za jednotlivá období informuje tabulka 18.

Tabulka 18 – Výkaz zisků a ztrát v tis. Kč

Výkaz zisků a ztrát				
	2002	2003	2004	2005
tržby za prodej zboží	6 975	6 982	7 123	5 588
obchodní marže	4 068	4 400	4 819	4 054
výkony	112 008	96 618	102 548	101 091
výkonová spotřeba	76 641	69 059	76 148	75 810
přidaná hodnota	39 435	31 959	31 219	29 334
osobní náklady	23 327	22 974	22 608	21 938
daně a poplatky	1 876	1 755	1 566	1 925
odpisy	17 225	15 172	12 577	9 914
tržby z prodeje DM a materiálu	3036	3 218	4 159	6 967
ostatní provozní výnosy	6 849	10 208	12 330	18 296
provozní výsledek hospodaření	2 315	5 167	9 425	11 603
finanční výsledek hospodaření	-350	-1 416	-329	-570
výsledek hospodaření za běžnou činnost	1 965	3 751	9 096	11 033
mimořádný výsledek hospodaření	10 258	803	-64	-126
výsledek hospodaření před zdaněním	12 223	4 554	9 032	10 907

Pramen: Interní zdroj společnosti

Výnosy, náklady a hospodářský výsledek jsou sledovány dle jednotlivých činností, a to za činnost provozní, finanční a mimořádnou. V obchodní činnosti je zjišťována obchodní marže jako rozdíl mezi tržbami za prodané zboží a vynaloženými náklady na ně. Dále je zjišťována přidaná hodnota, kterou zjistíme odečtením výkonové spotřeby (spotřeba materiálu, energie a služeb) od součtu obchodní marže a výkonů, které jsou tvořeny především tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb. Poskytnuté dotace jsou zahrnuty v ostatní provozních výnosech. Finanční činnost zahrnuje náklady a výnosy spojené s finančními operacemi společnosti, zejména vzniklé rozdíly mezi výnosovými a nákladovými úroky. Mimořádná činnost zahrnuje nepravidelné a nahodilé výnosy a náklady.

Hospodářský výsledek z provozní a finanční činnosti je souhrnně označován jako hospodářský výsledek za běžnou činnost. Hospodářský výsledek za účetní období je dán součtem mimořádného hospodářského výsledku a výsledku za běžnou činnost. Pro jistění hospodářského výsledku je rozhodující hospodářský výsledek provozní, který souvisí s běžnou činností společnosti. Hospodářský výsledek z finančních operací je závislý na situaci na finančním trhu, proto pro společnost není rozhodující.

Jak zachycuje tabulka 18, kladného provozního hospodářského výsledku bylo dosaženo ve všech letech. V roce 2002 a 2003 sice provozní hospodářský výsledek výrazně poklesl, důvodem však byly záplavy v roce 2002 a velká sucha roku 2003. Vysokého kladného hospodářského výsledku 12 223 tis. Kč bylo dosaženo v tomto roce 2002 a to i přes skutečnost, že provozní hospodářský výsledek klesl na 2 315 tis. Kč. Na kladné výši hospodářského výsledku se podílel mimořádný hospodářský výsledek 10 258 tis. Kč, do něhož se pravděpodobně v nemalé míře promítla náhrada od pojišťovny za vzniklé škody. V roce 2005 vzrostl provozní hospodářský výsledek až na 10 907 tis. Kč, na této částce se výrazně podílejí poskytnuté dotace.

Rychlost obrátu zásob: Tržby/Zásoby

Tabulka 19 – Rychlost obrátu zásob

Položka	2002	2003	2004	2005
tržby v tis. Kč	122 332	102 645	108 155	106 214
zásoby v tis. Kč	18 609	15 795	15 794	17 298
rychlost obrátu	6,574	6,499	6,848	6,140

Pramen: Interní zdroj společnosti

Rychlost obrátu zásob jsem vyjádřila jako podíl tržeb za vlastní výrobky, zboží a služeb a zásoby. Ukazatel udává, kolikrát se přemění zásoby v ostatní formy oběžného majetku až po prodej hotových výrobků a opětný nákup zásob. Za sledované období se zásoba otočila v průměru 6,5krát za rok. Vývoj ve sledovaném podniku zachycuje tabulka 19.

Analýza rentability

a) rentabilita celkových aktiv (ROA): Zisk/Aktiva

Tento ukazatel hodnotí efektivnost vloženého kapitálu bez ohledu na to, odkud tento kapitál pochází, tj. zda se jedná o kapitál vlastní nebo cizí. Vypočítá se jako podíl zisku a celkových aktiv.

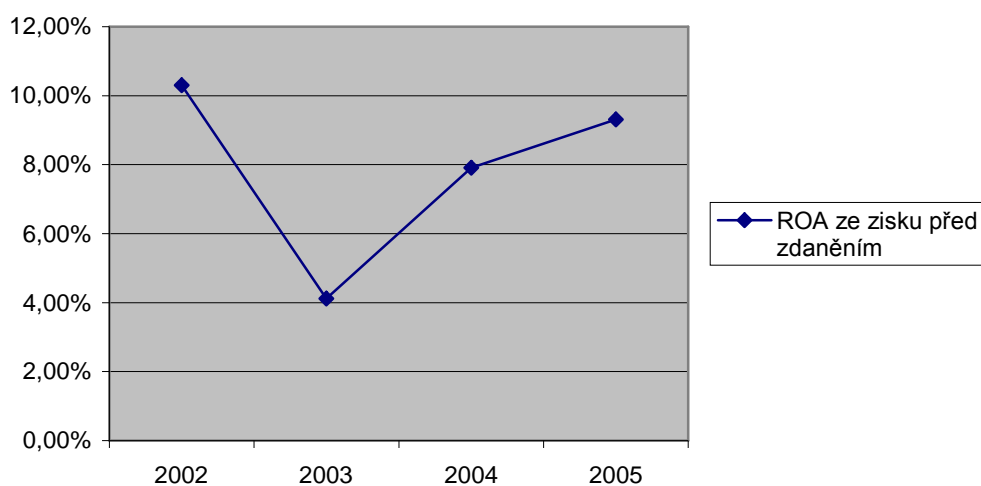
Tabulka 20 - Rentabilita celkových aktiv v %

Položka	2002	2003	2004	2005
aktiva v tis. Kč	118 638	110 613	114 123	117 093
zisk v tis. Kč	12 223	4 554	9 032	10 907
ROA ze zisku před zdaněním	10,30	4,12	7,91	9,31

Pramen: Interní zdroje společnosti

Jak je vidět z tabulky 20, ukazatel rentability celkových aktiv se v jednotlivých letech mění. Nejnižší hodnotu 4,12 procent zaznamenal v roce 2003, což bylo způsobeno velkým suchem v daném roce. Nejvyšší hodnota ukazatele 10,3 procent za jednotlivá období je v roce 2002. Kolísavost ukazatele rentability zobrazuje graf 2.

Graf 2 – Vývoj ukazatele rentability celkových aktiv v %

Pramen: Interní zdroj společnosti

b) rentabilita vlastního kapitálu: Zisk/Vlastní kapitál

Rentabilita, resp. výnosnost vloženého kapitálu je měřítkem schopnosti podniku vytvářet nové zdroje, dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu. Je formou vyjádření míry zisku, která v tržní ekonomice slouží jako hlavní kritérium pro alokaci kapitálu. Rentabilitu ve sledovaném podniku zachycuje tabulka 21.

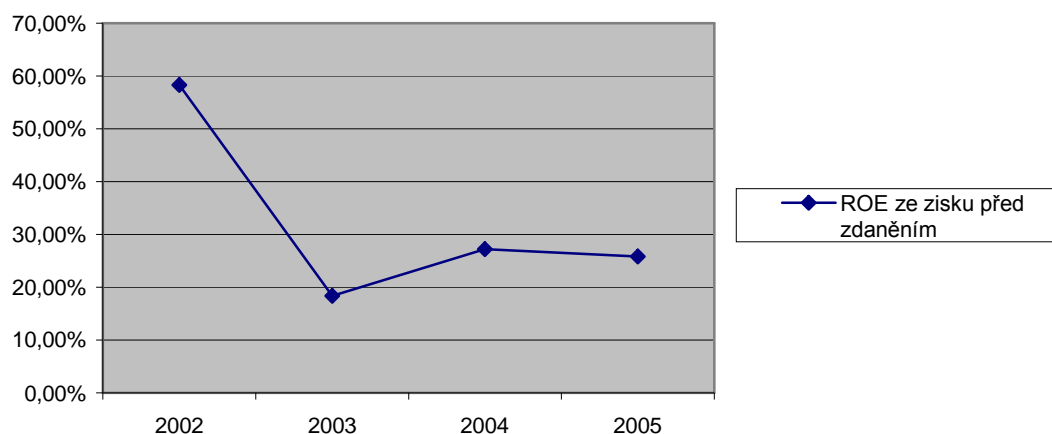
Tabulka 21 – Rentabilita vlastního kapitálu v %

Položka	2002	2003	2004	2005
vlastní kapitál	20 955	24 816	33 189	42 279
zisk	12 223	4 554	9 032	10 907
ROE ze zisku před zdaněním	58,33	18,35	27,21	25,80

Pramen: Interní zdroj společnosti

Lze tu vyčíst patrný pokles ukazatele v roce 2003, kdy hodnota klesla z 58,33% na 18,35%. Tento náhlý pokles byl způsoben ztrátou zapříčiněnou velkými suchy, jak jsem se již zmínila. V následujících letech dochází k mírnému zvyšování tohoto ukazatele. Tyto změny jsou zaznamenány v grafu 3.

Graf 3 – Vývoj rentability vlastního kapitálu v %

Pramen: Interní zdroj společnosti

Analýza likvidity

- **běžná likvidita:** **Oběžný majetek/Krátkodobé závazky**

Tento ukazatel udává, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky. Vypočítá se jako oběžná aktiva dělená krátkodobými závazky. Ukazatel je citlivý na strukturu zásob a jejich reálné oceňování vzhledem k jejich prodejnosti a na strukturu pohledávek vzhledem k jejich neplacení ve lhůtě či nedobytnosti (nadměrné zásoby, nedobytné pohledávky, nízký stav peněžních prostředků) se může snadno ocitnout v obtížné finanční situaci.

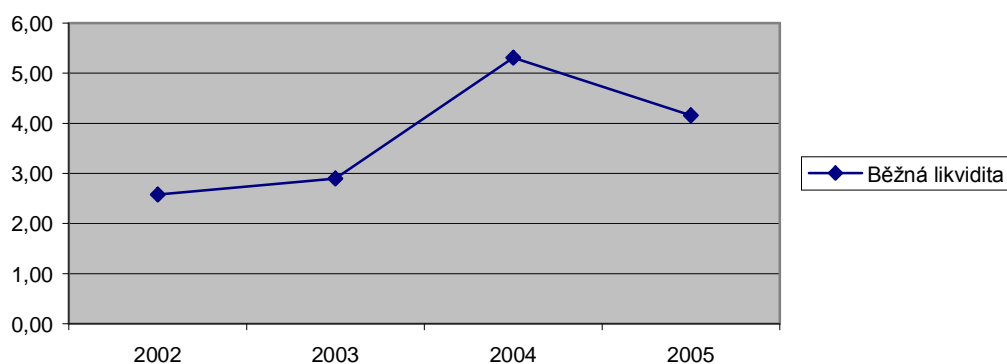
Tabulka 22 – Běžná likvidita

Položka	2002	2003	2004	2005
Oběžný majetek	43 990	44 137	55 644	43 204
Krátkodobé závazky	17 056	15 220	10 476	10 393
Běžná likvidita	2,58	2,90	5,31	4,16

Pramen: Interní zdroj společnosti

V roce 2002 připadlo na 1 Kč krátkodobých závazků připadlo 2,58 Kč oběžného majetku. Doporučená minimální hodnota běžné likvidity je 1,50. Z toho vyplývá, že platební schopnost společnosti byla nejlepší v roce 2002. Z tabulky 22 je vidět maximální hodnota u sledovaného podniku je 5,31 a to v roce 2004. Ve všech letech převyšují oběžná aktiva několikanásobně krátkodobé závazky, což se dá hodnotit kladně.

Graf 4 – Vývoj běžné likvidity

Pramen: Interní zdroj společnosti

4.3 Vliv přímých plateb na společnost Agročas

V roce 2004 byly zemědělským podnikům v ČR přisouzeny platby SAPS, dále platby na ornou půdu, chmelnice, osivo píce a lnu, na skot, na krávy BTM, ovce a kozy. Ve společnosti Agročas tvoří přímé platby v průměru 60 procent z celkových dotací, kdy přímé platby činily 6 574 tis. Kč. Z následující tabulky 23 můžeme vyčíst, jaké platby společnost využila v roce 2004. Celkové platby činily v podniku Agročas částku 6 574 tis. Kč.

Tabulka 23 – Přímé platby v roce 2004

Dotační titul	Sazba Kč/jednotka	Jednotka	Celkem
SAPS	1 830	2080 ha	3 807 890
1A Orná p.	1 477	1358 ha	2 005 810
1E Skot	850	895 VDJ	761 005
Celkem	-	-	6 574 705

Pramen: Interní zdroj společnosti

V roce 2004 byly zemědělským podnikům v ČR přisouzeny platby SAPS, dále platby na ornou půdu, chmelnice, osivo píce a lnu, na skot, na krávy BTM, ovce a kozy. Největší částka 3 807 890 Kč připadá platbě SAPS, která tvoří 60 procent z celkových přímých plateb.

Tabulka 24 – Dotační tituly pro rok 2005

Dotační titul	Sazba Kč/ jednotka	Jednotka	Celkem
SAPS	2111	2 054 ha	4 336 074
Top-Up Orná p.	2315	870 ha	2 013 523
Top-Up VDJ	2006	905 VDJ	1 815 973
Celkem Kč	-	-	8 165 570

Pramen: Interní zdroj společnosti

V roce 2005 čerpala společnost z přímých plateb SAPS částku 4 336 tis. Kč, což je o 528 tis. Kč více než v roce 2004. Dále pak Top-up na ornou půdu Top-up na VDJ. V roce 2005 dosáhly přímé platby v podniku Agročas celkovou částku 8 165 tis. Kč.

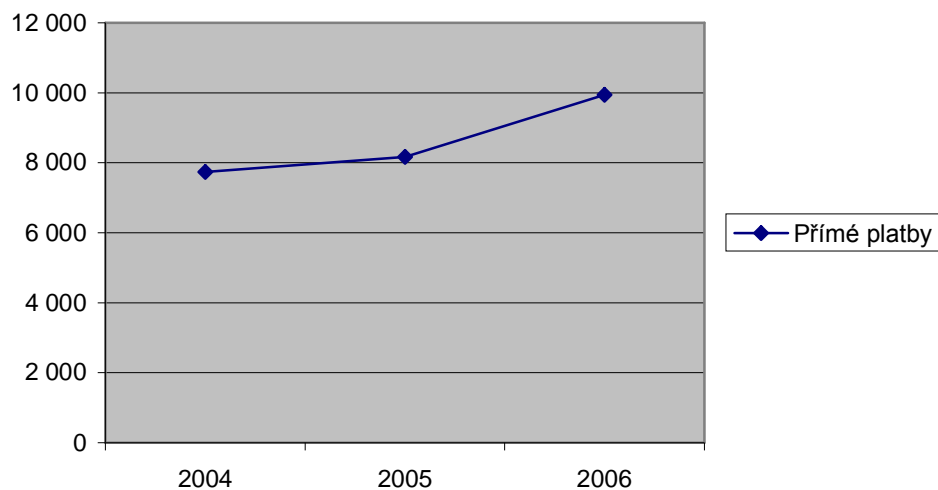
Tabulka 25 – Dotační tituly pro rok 2006

Dotační titul	Sazba Kč/jednotka	Jednotka	Celkem
SAPS	2 518	2 022 ha	5 089 856
Top-Up Orná p.	2 240	1 184 ha	2 653 642
Top-Up VDJ	2 581	852 VDJ	2 199 006
Celkem Kč	-	-	9 942 504

Pramen: Interní zdroj společnosti

V roce 2006 se sazba na platbu SAPS zvýšila na 2 518Kč/ha a celkem činila 5 089 tis. Kč. Sazba pro Top-up na ornou půdu oproti roku 2005 klesla a to na 2 240Kč/ha. Sazba Top-up na VDJ se zvýšila na 2 581Kč/VDJ. Dotační tituly čerpané společností pro rok 2006 se zvýšily na částku 9 942 tis. Kč, což je tedy způsobeno navýšením platby SAPS na 2 022 ha a poskytnutím platby Top-Up na 1 184 ha orné půdy. V následujícím grafu 5 je zobrazen vývoj přímých plateb za jednotlivé roky.

Graf. 5 – Vývoj přímých plateb

Pramen: Interní zdroj společnosti

Z grafu 5 je vidět postupné zvyšování poskytnutých přímých plateb společností Agročas. Jak už jsem se zmínila výše, největší podíl na přímých platbách má platba SAPS.

4.4 Charakteristika zemědělského podniku Ekočas

Společnost Ekočas spol. s r. o. (dále jen „Ekočas“), byla založena v roce 2000, rozdělením společnosti Agročas. Firma Ekočas je zaměřena na ekologické zemědělství. Ekočas má 13 původních společníků a zaměstnává celkem 6 pracovníků - 1 vedoucí společnosti, 1 zootechnik, 2 ošetřovatelé skotu a 2 traktoristy. Tato společnost je zaměřena na živočišnou a rostlinou výrobu. Podíl jednotlivé výroby na celkových tržbách ukazuje tabulka 26. V současné době společnost obhospodařuje cca 2730 ha zemědělské půdy, převážně pronajaté od Pozemkového fondu ČR.

Tabulka 26 – Podíl tržeb v % za rok 2006

Zaměření podniku	Podíl z celkových tržeb
rostlinná výroba	15,94
živočišná výroba	84,06

Pramen: Interní zdroj společnosti

Ze zemědělské činnosti převažuje živočišná výroba, která se podílí na celkových tržbách 84 procenty, zatímco rostlinná výroba jen 16 procenty. Ze živočišné výroby je to chov masných krav. Z rostlinné produkce lze jmenovat tritikale a oves.

Tabulka 27 udává, kolik hektarů zemědělské půdy připadá na ornou půdu, pastviny a louky. Podíl jednotlivých výměr se během sledované období výrazně nelišil. Z celkové výměry zabírají v roce 2006 největší plochu pastviny s 1 992 hektary. Nejmenší podíl na zemědělské půdě má orná půda s 116 hektary.

Tabulka 27 - Výměra orné půdy a trvalých travních porostů v ha

Oblast	2004	2005	2006
orná půda	117,78	117,78	116,81
pastviny	2012,96	2018,99	1992,08
louky	643,81	638,67	619,81
celkem	2774,55	2775,44	2728,7

Pramen: Interní zdroj společnosti

4.4.1 Rostlinná výroba

Za společnost Ekočas můžeme z rostlinné produkce jmenovat pěstování tritikale a ovesa na cca 117 ha orné půdy (tabulka 28). Tyto obiloviny se používají na výrobu vlastních ekologických šrotů. Na části travních porostů o výměře cca 700 ha se provádí sklizeň pícnin dvakrát ročně formou konzervace senáže. Další část o výměře cca 450 ha se sklízí na seno pomocí vysokotlakých lisů do balíků, taktéž dvakrát ročně.

Tabulka 28 – Zemědělská půda Ekočas

Plodina	Výměra v ha
Tritikale, oves	116,81
Pastviny	1992,08
Louky	619,33

Pramen: Interní zdroj společnosti

4.4.2 Živočišná výroba

Ze živočišné výroby u společnosti Ekočas je to chov masného skotu Charolais. Mladý skot je prodáván v podzimním období, tento skot se zatím neprodává jako ekologický, i když je certifikovaný.

Tabulka 29 – Stavby zvířat k 31.12. v ks

Druh	2003	2004	2005	2006
vysoko březí jalovice	0	76	134	76
telata	190	665	760	665
jalovice	81	179	132	179
KBTPM	970	1006	1023	1006
Plemenní býci	33	33	20	29

Pramen: Interní zdroj společnosti

Z tabulky 29 je možné vyčíst, jak se změnila stavby zvířat ve sledovaném období. Vysoko březí jalovice mají rostoucí a klesající tendenci. V roce 2005 se počet kusů výrazně zvýšil na 134, avšak v roce 2006 opět klesl na hodnotu 76 kusů z roku 2004.

Veliký nárůst je zaznamenán u telat, kdy jejich počet vzrostl v roce 2006 oproti roku 2003 o 475 kusů. Počet kusů se také postupem let mění, v roce 2004 a 2006 činí počet 179, což je o 98 kusů více než v roce 2003. Stavy krav BTPM se nějak výrazně nemění, k mírnému poklesu došlo v letech 2006 oproti předešlému roku 2005 na 1006 kusů krav. Co se týká býků, stav v roce 2006 činil 29 kusů, což je jen mírný pokles oproti roku 2003, kdy byl počet plemenných býků 33 kusů.

4.5 Finanční analýza zemědělského podniku Ekočas

Úkolem finanční analýzy je posouzení současné finanční situace podniku a zároveň vyhlídek do budoucnosti. Jedná se o diagnózu hospodaření podniku, která umožňuje, je-li prováděna kvalifikovaně a pravidelně, odhalit případné poruchy "finančního zdraví". Výsledky této analýzy jsou nezbytným zdrojem informací pro kvalitní vedení podniku a zlepšení rozhodovacích procesů.

4.5.1 Analýza majetku a jeho struktury

Celkový majetek Ekočasu, jeho podrobnější členění na dlouhodobý majetek a oběžná aktiva zachycuje tabulka 30.

Tabulka 30 – Rozvaha aktiva (netto) k 31.12. v tis. Kč

Položka	2002	2003	2004	2005
aktiva celkem	13 339	16 943	15 763	20 388
dlouhodobý majetek	2 173	4 997	5 153	4 543
oběžná aktiva	11 166	11 946	10 611	15 845
zásoby	9 368	8 745	8 161	7 835
dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0
krátkodobé pohledávky	728	1 814	2 212	2 388
krátkodobý finanční majetek	1 070	1 387	238	5 623
časové rozlišení	0	0	0	0

Pramen: Interní zdroj společnosti

V roce 2005 se hodnota celkových aktiv oproti roku 2002 zvýšila o 7 049 tis. Kč. Celková aktiva jsou v jednotlivých letech z větší části tvořena oběžnými aktivy. Jejich

podíl na celkových aktivech představuje ve sledovaných letech v průměru 75 procent. Na velikosti oběžných aktiv mají největší podíl zásoby v podobě výrobků a zvířat. Podíl stálých aktiv na celkových aktivech je tedy jen 15 procent. Zbytek tvoří finanční majetek, který je tvořen převážně penězi na bankovním účtu a penězi v hotovosti.

Index vývoje:

$$2) \text{ aktiv celkem} = A_1/A_0$$

$$2) \text{ oběžného majetku} = OA_1/OA_0$$

Tabulka 31 – Index vývoje

Položka	2002	2005	Index v %
Aktiva celkem	13 339	20 388	152,85
Oběžná aktiva	11 166	15 845	141,90

Pramen: Interní zdroj společnosti

Objem celkových a oběžných aktiv se výrazně mění. Celková aktiva vzrostla o téměř 53 procent, oběžná aktiva vzrostla o 42 procent.

4.5.2 Zdroje majetku

Pasiva vyjadřují způsob, jakým byla nabyta aktiva. Pasiva se skládají z vlastních a cizích zdrojů. Přehled vlastního kapitálu, cizích zdrojů a celkových pasiv můžeme vyčíst z tabulky 32.

Tabulka 32 – Rozvaha pasiva k 31.12. v tis. Kč

Položka	2002	2003	2004	2005
pasiva celkem	13 339	16 943	15 763	20 388
vlastní kapitál	487	2 577	14 671	22 466
cizí zdroje	12 852	14 366	1 092	-2 187
rezervy	0	0	0	0
dlouhodobé závazky	0	0	1 235	1 176
krátkodobé závazky	12 852	14 366	-143	-3 363
bankovní úvěry a výpomoci	0	0	0	0
časové rozlišení	0	0	0	109

Pramen: Interní zdroj společnosti

Cizí zdroje jsou současné povinnosti účetní jednotky, které přinášejí společnosti ekonomický prospěch, které vznikly jako důsledkem minulých skutečností a při jejichž vypořádání se očekává odliv prostředků. Cizí zdroje tvořily v roce 2002 částku 12 852 tis. Kč. Postupem času hodnoty výrazně klesají a dochází zároveň k navyšování vlastního kapitálu. V roce 2002 činil vlastní kapitál 487 tis. Kč a v roce 2005 to bylo již 22 466 tis. Kč. Na zvýšení vlastního kapitálu se podílel především růst hospodářského výsledku běžného účetního období a růst nerozděleného zisku minulých let. Na cizích zdrojích mají v roce 2002 a 2003 nejvyšší podíl krátkodobé závazky. V roce 2005 a 2006 jsou tyto hodnoty záporné, lze se domnívat, že důvodem je přeplacení daní v těchto letech. Dlouhodobé závazky jsou tvořeny zejména závazky ke společníkům.

Analýza finanční samostatnosti: Vlastní kapitál/Pasiva

Tabulka 33 – Míra finanční samostatnosti

Položka	2002	2003	2004	2005
vlastní kapitál v tis. Kč	487	2 577	14 671	22 466
pasiva v tis. Kč	13 339	16 943	15 763	20 388
ukazatel fin. samostatnosti v %	3,7	15,2	93,1	110,2

Pramen: Interní zdroj společnosti

Finanční samostatnost společnosti roste, jak je vidět z tabulky 33 podíl vlastního kapitálu se zvyšuje. V roce 2005 se zvýšil o 21 979 tis. Kč oproti roku 2002. Z tabulky vyplývá, že zadluženost podniku se snižuje.

Čistý pracovní kapitál: Oběžný majetek – Krátkodobé závazky

Tabulka 34 – Čistý pracovní kapitál v tis. Kč

Položka	2002	2003	2004	2005
oběžný majetek	11 166	11 946	10 611	15 845
krátkodobé závazky	12 852	14 366	-143	-3 363
čistý pracovní kapitál	-1 686	-2 420	10 754	19 208

Pramen: Interní zdroj společnosti

Čistý pracovní kapitál se oproti roku 2004 zvýšil o 8 454 tis. Kč, což způsobil především velký pokles krátkodobých závazků v daném roce a zároveň se zvýšil objem

oběžného majetku. Čistý pracovní kapitál je určen k financování běžné činnosti podniku, a tak je jeho růst pozitivní.

Analýza zadluženosti: Cizí kapitál/Aktiva

Ukazatel celkové zadluženosti je měrou finanční síly. Vypočítává se jako podíl dluhu a celkových aktiv. Čím je tento poměr větší, tím má společnost větší šanci, že v budoucnosti nebude schopna splácet své dluhy.

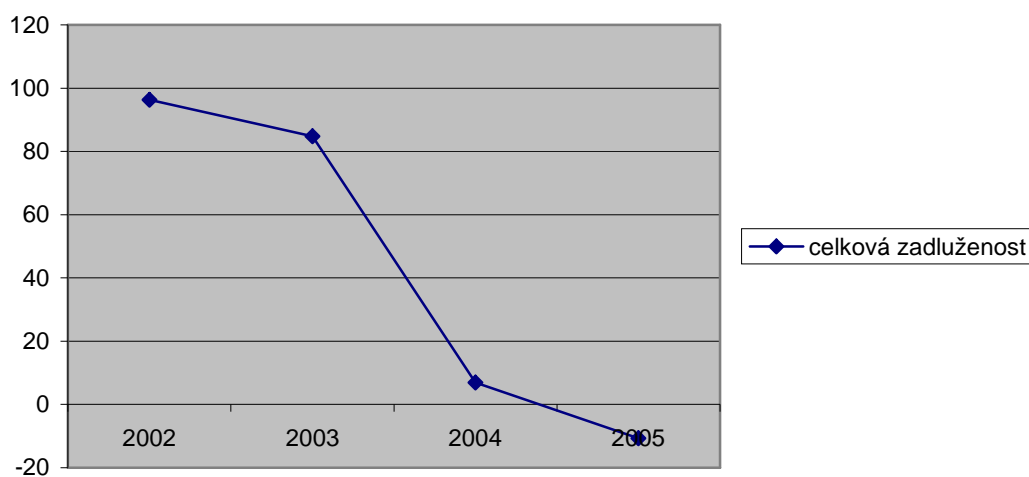
Tabulka 35 – Finanční zadluženost

Položka	2002	2003	2004	2005
cizí kapitál v tis. Kč	12 852	14 366	1 092	-2 187
aktiva v tis. Kč	13 339	16 943	15 763	20 388
celková zadluženost v %	96,3	84,8	6,9	-10,7

Pramen: Interní zdroj společnosti

Finanční zadluženost společnosti neustále klesá. V roce 2002 byla zadluženost 96 procent, v roce 2005 se snížila až na -10,7 procent. Celkový vývoj zadluženosti zaznamenává graf 6

Graf 6 – Vývoj celkové zadluženosti v %

Pramen: Interní zdroj společnosti

Výkaz zisků a ztrát je určitým přehledem o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku za určité období. Výkaz zisků a ztrát ukazuje, jakého hospodářského výsledku společnost dosáhla za sledované a minulé období. Výkaz zisku a ztrát je podle zákona o účetnictví povinnou součástí účetní uzávěrky. O stavu jednotlivých položek ve společnosti Ekočas informuje tabulka 36.

Tabulka 36 – Výkaz zisků a ztrát v tis. Kč

Výkaz zisků a ztrát - Ekočas				
	2002	2003	2004	2005
tržby za prodané zboží	0	0	0	0
obchodní marže	0	0	0	0
výkony	10 912	8 689	14 059	13 307
výkonová spotřeba	30 162	23 858	21 996	27 535
přidaná hodnota	-19 250	-15 169	-7 937	-14 228
osobní náklady	1 834	1 778	1 774	1 736
daně a poplatky	361	234	323	300
odpisy	692	1 170	2 234	3 288
tržby z prodeje DM a materiálu	0	1	3	681
ostatní provozní výnosy	22 360	21 429	29 161	30 051
provozní hospodářský výsledek	201	2 964	16 868	10 696
finanční hospodářský výsledek	-1	3	-1	6
výsledek hospodaření za běžnou činností	200	2 967	16 867	10 702
mimořádný hospodářský výsledek	-212	-241	0	0
výsledek hospodaření před zdaněním	-12	2 726	16 867	10 702

Pramen: Interní zdroj společnosti

Společnost Ekočas se nezaměřuje na prodej zboží, ale na prodej vlastních výrobků a služeb. Tržby za tuto činnost jsou uvedeny ve výkonech, které se zvýšily oproti roku 2002 o 2 395 tis. Kč. Přidaná hodnota je tedy záporná, jelikož tržby za prodané zboží jsou nulové. Osobní náklady klesají, což je dáno úbytkem pracovníků v jednotlivých letech. Ostatní provozní výnosy tvoří největší část z obchodní činnosti, jsou zde zahrnuty i poskytnuté dotace. Jak zachycuje tabulka 36 kladného provozního výsledku je dosaženo ve všech letech, zvláště v roce 2004 je zde vidět obrovský nárůst o 13 900 tis. Kč. Zde se odráží především vstup ČR do EU, kdy začaly zemědělské podniky využívat dotace poskytnuté z EU. Mezi tyto platby patří i přímé platby, které tvoří ve společnosti přibližně 30 procent celkových dotací.

Rychlost obratu zásob: Tržby/Zásoby

Tabulka 37 – Rychlost obratu zásob

Položka	2002	2003	2004	2005
rychlost obratu	1,33	0,98	1,64	1,7

Pramen: Interní zdroj společnosti

Rychlost obratu udává, jak podnik využívá svá aktiva, tedy kolikrát se přemění zásoby v ostatní formy oběžného majetku. Ideální je co nejvyšší počet obrátek. Je patrné, že rychlost obratu se postupem let zvyšuje. V roce 2005 se zásoba otočila 1,7krát za rok.

Analýza rentability

a) rentabilita celkových aktiv (ROA): Zisk/Aktiva

Pro tento ukazatel se nejčastěji používá čistý zisk před zdaněním a úroky. Je to z toho důvodu, aby se porovnálo to, co se vydělalo (bez ohledu na to, pro koho - daně jsou výdělkem pro stát, úroky jsou výdělkem pro věřitele a čistý zisk je výdělkem pro vlastníka), s tím, čím podnik hospodařil. Uvedený ukazatel je základní formou měření výnosnosti vloženého kapitálu a je komplexním ukazatelem celkové efektivnosti podniku.

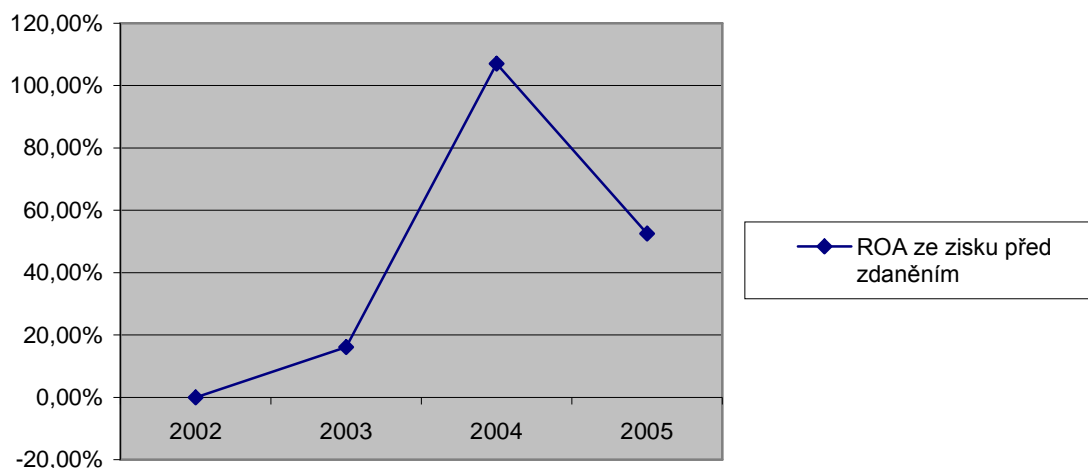
Tabulka 38 – Rentabilita celkových aktiv v %

Položka	2002	2003	2004	2005
zisk	-12	2 726	16 867	10 702
aktiva	13 339	16 946	15 763	20 388
ROA ze zisku před zdaněním	-0,09	16,09	107,00	52,49

Pramen: Interní zdroj společnosti

Rentabilita celkových aktiv je v tomto podniku velice nestabilní. V roce 2004 činí rentabilita 107 procenta, což je dáno především růstem zisku na 16 867 tis. Kč. O rok později poklesla na hodnotu 52,49 procenta jak ukazuje tabulka 38.

Graf 7 – Vývoj rentability celkových aktiv v %

Pramen: Interní zdroj společnosti

b) rentabilita vlastního kapitálu (ROE): Zisk/Vlastní kapitál

Rentabilita vlastního kapitálu je formou vyjádření míry zisku, která slouží jako hlavní kritérium pro alokaci zisku.

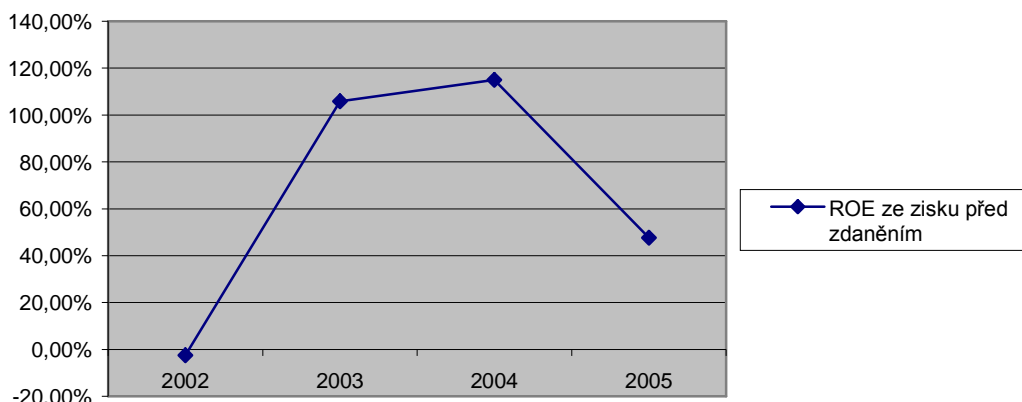
Tabulka 39 – Rentabilita vlastního kapitálu v %

Položka	2002	2003	2004	2005
zisk v tis. Kč	-12	2 726	16 867	10 702
vlastní kapitál v tis. Kč	487	2 577	14 671	22 466
ROE ze zisku před zdaněním	-2,46	105,78	114,97	47,64

Pramen: Interní zdroj společnosti

Jak je vidět z tabulky 39 rentabilita vlastního kapitálu se postupně zvyšuje až do roku 2004, kdy dosahuje ukazatel rentability 114,97 procent. V roce 2005 hodnota ukazatele klesá na 47,64 procenta. Z následujícího grafu 8 můžeme vyčíst vývoj tohoto ukazatele.

Graf 8 – Vývoj rentability vlastního kapitálu v %

Pramen: Interní zdroj společnosti

Analýza likvidity

▪ běžná likvidita: Oběžný majetek/Krátkodobé závazky

Ukazatel vyjadřuje, kolikrát krátkodobá oběžná aktiva pokrývají krátkodobé závazky. Jde o základní ukazatel likvidity charakterizující schopnost dostát svým krátkodobým závazkům.

Tabulka 40– Běžná likvidita

Položka	2002	2003	2004	2005
oběžný majetek	11 166	11 946	10 611	15 845
krátkodobé závazky	12 852	14 366	-143	-3 363
běžná likvidita	0,868814	0,831547	-74,2028	-4,71157

Pramen: Interní zdroj společnosti

Kladné hodnoty běžné likvidity vykazují jen roky 2002 a 2003, ale i tak jsou tyto hodnoty nízké. V roce 2002 připadalo na 1 Kč krátkodobých závazků 0,86 Kč oběžného majetku. Doporučená minimální hodnota běžné likvidity je 1,50. Z toho vyplývá, že platební schopnost společnosti byla nejhorší v roce 2004.

4.6 Vliv přímých plateb na společnost Ekočas

Ve společnosti Ekočas tvoří přímé platby v průměru 30 procent z celkových dotací. Z následující tabulky 41 můžeme vyčíst, jaké platby společnost využila v roce 2004. Celkové platby činily v podniku Ekočas částku 9 657 tis. Kč.

Tabulka 41 – Přímé platby v roce 2004

Dotační titul	Sazba Kč/jednotka	Jednotka	Celkem Kč
SAPS	1 830	2 890 ha	5 288 318
IA Orná půda	1 477	131 ha	193 324
ID KBTPM	4 225	712 ha	3 008 200
IE Skot	850	1 374 VDJ	1 167 772
Celkem Kč	-	-	9 657 614

Pramen: Interní zdroj společnosti

Největší částku 5 288 tis. Kč tvoří za rok 2004 platba na plochu SAPS, která se podílí na celkových platbách 55 procenty (tabulka 41). Zatímco nejmenší podíl tvoří platby na ornou půdu, jen 193 tis. Kč, což představuje 2 procenta z celkových plateb.

Tabulka 42 – Přímé platby v roce 2005

Dotační titul	Sazba Kč/jednotka	Jednotka	Celkem Kč
SAPS	2 111	2 775 ha	5 858 121
Top-Up Orná p.	2 315	118 ha	272 649
Top-Up VDJ	2 006	1 370 VDJ	2 749 443
Celkem Kč	-	-	8 880 213

Pramen: Interní zdroj společnosti

Jednotlivé platby poskytnuté společnosti Ekočas za rok 2005 můžeme vyčíst z tabulky 42. Celková částka přímých plateb činí 8 880 tis. Kč, což představuje výrazný pokles oproti roku 2004. To je způsobeno především změnou dotačních titulů v roce 2005. Nejvyšší část tvoří platba SAPS 5 858 tis. Kč a doplňková platba Top-Up na VDJ částkou 2 749 tis. Kč. Platba Top-Up na ornou půdu činí 3 procenta z celkové částky.

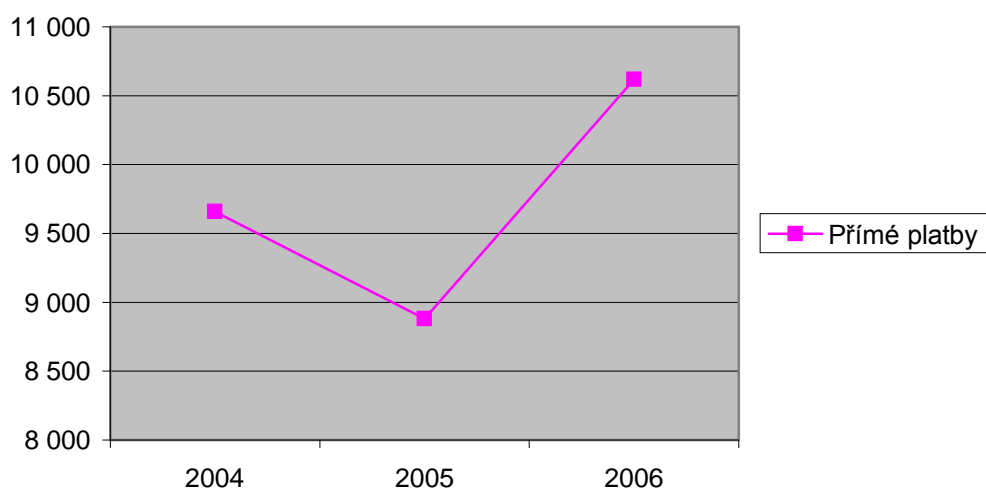
Tabulka 43 – Přímé platby v roce 2006

Dotační titul	Sazba Kč/jednotka	Jednotka	Celkem Kč
SAPS	2 518	2 728 ha	6 869 112
Top-Up Orná p.	2 240	117 ha	261 701
Top-Up VDJ	2 581	1 350 VDJ	3 486 709
Celkem	-	-	10 617 522

Pramen: Interní zdroj společnosti

Celková částka přímých plateb se oproti roku 2005 výrazně zvýšila, v tabulce 43 vidíme, že 6 869 tis. Kč připadá na platbu SAPS, která tvoří 65 procent z celkových plateb, které činily v roce 2006 částku 10 617 tis. Kč. Platba Top-up na VDJ tvoří s částkou 3 486 tis. Kč přibližně 33 procent.

Graf 9 – Vývoj přímých plateb v tis. Kč

Pramen: Interní zdroj společnosti

Výše přímých plateb za sledované období u společnosti Ekočas je přehledně zobrazena v grafu 9. V roce 2005 je zde vidět pokles přímých plateb, který způsobil změnu ve struktuře poskytovaných přímých plateb. Avšak v roce 2006 dochází opět k výraznému zvýšení těchto plateb, který je dán zvyšující se sazbou.

4.7 Porovnání vlivu přímých plateb

V následujících části bakalářské práce jsou porovnány ukazatele finanční analýzy obou podniků (Agročas i Ekočas), na kterých lze demonstrovat účinnost přímých plateb, což jsou tedy ukazatele rentability celkových aktiva (ROA) a vlastního kapitálu (ROE). Přímé platby jsou poskytovány od roku 2004, takže jsem tyto ukazatele mohla porovnat jen za roky 2004 a 2005.

- **Vliv přímých plateb na rentabilitu celkových aktiv**

V tabulce 44 je možno shlédnout, jaký vliv mají přímé platby na ukazatel rentability celkových aktiv u jednotlivých společností. V tabulce je porovnán zisk před zdaněním se ziskem před zdaněním bez přímých plateb a následně i ROA. Hodnoty ukazatele ROA ze zisku bez přímých plateb jsou téměř 4krát menší, ale pořád dosahují kladných hodnot. U společnosti Ekočas v klesl v roce 2004 ukazatel rentability po odečtení přímých plateb ze zisku téměř o polovinu s porovnáním ROA ze zisku zahrnující poskytnuté přímé platby.

Tabulka 44 – Srovnání rentability celkových aktiv v %

Položka	Agročas		Ekočas	
	2004	2005	2004	2005
zisk před zdaněním v tis. Kč	9 032	10 907	16 867	10 702
zisk bez přímých plateb v tis. Kč	1 298	2 742	7 209	1 822
ROA ze zisku před zdaněním	7,91	9,31	107,00	52,49
ROA ze zisku bez přímých plateb	1,14	2,34	45,73	8,94

Pramen: Interní zdroj společnosti

- **Vliv přímých plateb na rentabilitu vlastního kapitálu**

Změnu ukazatele rentability vlastního kapitálu po odečtení přímých plateb od zisku před zdaněním u společnosti Agročas a Ekočas znázorňuje tabulka 45.

Tabulka 45 – Srovnání rentability vlastního kapitálu v %

Položka	Agročas		Ekočas	
	2004	2005	2004	2005
zisk před zdaněním v tis. Kč	9 032	10 907	16 867	10 702
zisk bez přímých plateb v tis. Kč	1 298	2 742	7 209	1 822
ROE ze zisku před zdaněním	27,10	25,80	114,97	47,64
ROE ze zisku bez přímých plateb	3,91	6,49	49,14	8,11

Pramen: Interní zdroj společnosti

Rentabilita vlastního kapitálu ve společnostech Agročas i Ekočas razantně klesla. U společnosti Agročas se ukazatel rentability bez přímých plateb snížil ve sledovaném období v průměru o 22 procent. Co se týká společnosti Ekočas, rentabilita bez přímých plateb se v roce 2004 snížila o 65 procent a v roce 2005 o 39,5 procenta. Jak ale můžeme z tabulky 45 vidět, ukazatel rentability je u obou společností kladný.

Zemědělská výroba ve sledovaných podnicích v závislosti na přímých platbách je zisková. Je ovšem nutno vzít v úvahu, že oba zemědělské podniky hospodaří v marginálních oblastech, kde se dorovnávají tržby dotacemi s LFA a dotacemi na údržbu krajiny.

4.8 Návrh na řešení ekonomické situace podniku

Na základě konzultací s ředitelem firmy Agročas a Ekočas, kde mi byly nastíněny dlouhodobější plány podniku, se jedná zejména o následující řešení ekonomické situace podniku.

Jelikož chov prasat a kuřat je vzhledem k výkupním cenám dlouhodobě ztrátový a tato ztráta musí být dorovnáována dotacemi z přímých plateb, rozhodl se podnik pro následující strukturální změny v zemědělské výrobě, na které se již připravuje.

Jde o výstavbu bioplynové stanice o výkonu 1 MG s 15letou garantovanou výkupní cenou el. energie, kde by roční tržba činila 25 milionů Kč. Vstupními hodnotami budou: silážovaná kukuřice, senážovaná tráva, chlévská mrva skotu a prasat a drůbeží podestýlka. Podnik počítá s rokem 2008 jako s předpokládaným rokem výstavby.

Co se týká zpracování a dalšího prodeje masa v tomto podniku, provede podnik v letech 2008-2009 rekonstrukci dvou vlastních objektů. V těchto objektech by měl být zřízen pension s restaurací, kde by byl realizován prodej vlastních masných produktů z hovězího, vepřového a bizoního masa.

V podniku Ekočas je řešením v letošním roce 2007 dovoz 25 ks bizonů z Německa za účelem jejich celoročního pastevního odchovu. Jejich maso se dá výhodně finančně zhodnotit, jelikož jejich cena je 3-4krát vyšší než za hovězí maso. Odběrateli se stanou hotely v nedalekých lázeňských městech, např. Mariánské Lázně, Karlovy Vary, Konstantinovy Lázně.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení účinnosti přímých plateb ve vybraných zemědělských podnicích. Na základě finanční analýzy bylo zjištěno, že finanční situace, co se týká podniku Agročas je celkem vyrovnaná. Rentabilita v roce 2003 sice výrazně klesla, ale to bylo způsobeno především velkým suchem v daném roce. Pomocí finanční analýzy bylo zjištěno, že společnost vykazovala zisk v každém roce, ale jen díky dotačním prostředkům. Především vstup České republiky do EU a poskytnuté platby z EU se výrazně promítly na celkových příjmech společnosti. Dotační prostředky čerpá Agročas hlavně z programu HRPD a přímých plateb. Po odečtení přímých plateb sice podnik vykazuje zisk, ale je třeba si uvědomit, že podnik je závislý nejen na přímých platbách, ale i na dalších dotacích poskytnutých EU, bez kterých by byl podnik ztrátový. V roce 2005 činil zisk bez plateb 2 742 tis. Kč, což je o 7 565 tis. Kč méně než zisk zahrnující přímé platby. Co se týká ostatních finančních ukazatelů, dále byla sledována finanční samostatnost, která se ve sledovaném období (2002-2005) stále zvyšuje, tzn. že dochází ke snižování zadluženosti podniku. Výpočtem rychlosti obratu jsem zjistila, že zásoba se otočí v průměru 6,5krát za rok, což je velmi dobrý výsledek vzhledem k sezónnosti v zemědělství. Běžná likvidita podniku se dá hodnotit jako velice kladnou. Čistý pracovní kapitál v roce 2005 poklesl, důvodem bylo snížení oběžného majetku. Do budoucna je třeba počítat s větším podílem dlouhodobého kapitálu na krytí krátkodobého oběžného majetku.

V podniku Ekočas bylo finanční analýzou zjištěno, že zadluženost podniku se postupem let snižuje, což vyplývá i z rostoucí míry finanční samostatnosti. Čistý pracovní kapitál, který se zvyšuje je určen k financování běžné činnosti podniku, a tak je jeho růst pozitivní. Rychlost obratu se od roku 2003 zvyšuje, zásoba za rok 2005 se otočila 1,7krát. Likvidita se v roce výrazně klesla do záporných hodnot, z důvodů snížení hodnot krátkodobých závazků. Rentabilita je velice variabilní, nejnižší pokles je kromě roku 2002, kde je hodnota záporná, zaznamenán i v roce 2005, což mohla způsobit změna ve struktuře poskytovaných dotací.

Je důležité si uvědomit, že přímé platby tvoří jen část celkových dotací, které společnosti využívají a je proto jasné, že podnik nemůže být bez poskytnutých dotací ziskový.

6 Přehled použité literatury

- [1] Fiala, P., Pitrová, M.: Evropská Unie. Brno, CDK, 2003
- [2] Koncepce agrární politiky ČR. Ministerstvo zemědělství 2004
- [3] Nařízení Rady (ES) č. 1251/1999 ze dne 17. května 1999 o režimu podpor pro producenty určitých plodin na orné půdě
- [4] Nařízení Rady (ES) č. 1259/1999 ze dne 17. května 1999, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky
- [5] Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. září 2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce
- [6] Nařízení vlády č. 141/2006 Sb. o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám pro rok 2006
- [7] Netrda, P.: Eurokurýr č. 5, květen/červen 2006, str. 11
- [8] F. Střeleček, J. Kvapilík, J. Lososová: Vývoj při zavádění přímých plateb v České republice po vstupu do EU. Collection of Scientific papers, Fakulty of Agriculture in České Budějovice: Series for Economics, Management and Trade. 29(1), 11.5-15.2005. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 1212-5598 (GENERIC)
- [9] F. Střeleček, J. Lososová: Zjednodušený systém administrace přímých plateb a jeho srovnání se standardním systémem přímých plateb. Sborník z konference Agrární perspektivy XII, Nová ekonomika a rozšíření EU, ČZU Praha. 1210. 328-338. 2003 Praha, ČZU Praha, Fakulta provozně ekonomická. ISBN 80-213-1056-1. (GENERIC)
- [10] Valach, J.: Finanční řízení podniku. Praha, Ekopress 1999
- [11] Výroční zprávy zemědělských společností za rok 2002, 2003, 2004, 2005
- [12] Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2004 (Zelená zpráva). MZE ČR 2004

Internetové zdroje:

www.mze.cz

www.eur-lex.europa.eu

www.szif.cz